

METHODISCH HANDELEN TUSSEN GEZINSHUISOUDERS EN OUDERS

Suzan Rook en Lisa Franssen-Kosten
Opleiding: Social Work | Christelijke Hogeschool Ede
Project Innoveren en Ondernemen
Eindverslag, SW-8-INNOV-17

Titelblad

Titel: Methodisch handelen tussen gezinshuisouders en ouders

Namen auteurs: Suzan Rook en Lisa Franssen-Kosten

Studentnummers: 150071 en 130180

Uitstroomprofiel: Jeugdzorg en Pedagogiek

Datum: 4 juni 2018

Opleiding: Social Work

Christelijke Hogeschool Ede

Project Innoveren en Ondernemen, eindverslag SW-8-INNOV-17

Organisatie: Lectoraat Jeugd en Gezin

Opdrachtgever: Martine Noordegraaf

Afstudeercoach: Aletta Simons

Aantal woorden: 14970

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoek 'Methodisch vormgeven van contactmomenten'. In dit onderzoek gaat het over de vraag hoe gezinshuisouders op een methodische wijze contactmomenten met ouders kunnen vormgeven. Het onderzoek is geschreven in het kader van ons afstuderen bij de opleiding Social Work aan de Christelijke Hogeschool Ede. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Lectoraat Jeugd en Gezin met als opdrachtgever Martine Noordegraaf. Wij hebben meegedaan aan het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg', een onderzoek dat is verricht in de periode van februari tot juni 2018.

Bij het Lectoraat Jeugd en Gezin lag de vraag welke interventies er zijn in binnen- en buitenland als het gaat om samenwerken met ouders. Hier hebben wij onze eigen invalshoek 'methodisch vormgeven van contactmomenten' aan toegevoegd. Wij zijn blij dat we dit onderzoek hebben mogen doen. Wij waren direct enthousiast om dit onderzoek te verrichten. Beiden hadden wij interesse in gezinshuizen en wilden we er graag meer over leren. Voorafgaand aan het onderzoek hadden wij weinig ervaring met gezinshuizen en door dit onderzoek zijn wij gekomen tot nieuwe inzichten. Wij zijn trots op het eindresultaat dat voor u ligt en hopen dat de resultaten uit het onderzoek bruikbaar zullen zijn voor het lectoraat en de praktijk.

Zonder hulp en medewerking van een aantal personen hadden we het niet kunnen redden. Om deze reden willen we graag onze opdrachtgever Martine Noordegraaf, afstudeercoach Aletta Simons, gezinshuisouders die we mochten interviewen en de betrokken organisaties hartelijk bedanken.

Wij wensen u veel leesplezier met het lezen van het afstudeeronderzoek 'Methodisch vormgeven van contactmomenten'.

Lisa Kosten en Suzan Rook
Ede, juni 2018

Samenvatting

Vanuit de literatuur zijn er helpende concepten voortgekomen voor het contact tussen professionele opvoeders en ouders. Deze concepten zijn: rollen bespreken, afspraken maken, grenzen stellen en het hebben van respect voor elkaar. Ondersteuning in de samenwerking wordt als belangrijk gezien. Tot slot zijn er een aantal interventies gevonden die helpend zijn in de samenwerking tussen professionele opvoeders en ouders. Deze interventies zijn: circulaire vragen stellen, het model van René Clarijs, Incredible Years en de applicatie familienet.

Uit de interviews met de organisaties is gebleken dat een onderdeel van de (concept) training 'Met twee families leven' gezinshuisouders helpt om een constructieve samenwerking met ouders te creëren. Er lijken op het onderzoeksthema geen specifieke, gerichte trainingen of methodes voor de samenwerkingsrelatie tussen de ouder en gezinshuisouder te zijn. Wel bieden organisaties verschillende ondersteuningsmiddelen zoals, methodes, trainingen, coaching en adviezen. De afspraken over het contact tussen de gezinshuisouder en ouder zijn op maat en kunnen van elkaar verschillen. De afspraken staan in het belang van het kind. Organisaties wensen meer ouderbegeleiding, co-ouderschap en meer erkenning naar de ouder.

Vanuit de interviews met gezinshuisouders zijn concrete locaties van contact gekomen. Deze plaatsen zijn: in het gezinshuis, de speeltuin, de rechtbank, het ziekenhuis, in de kerk of bij het afzwemmen van het kind. Afspraken die hierover gemaakt worden zijn verschillend. Sommige afspraken worden gemaakt tussen ouder en gezinshuisouder, terwijl andere afspraken in samenspraak gaan met de voogd of zorgaanbieder. Invulling van het contact is ook verschillend over de betrokkenheid van ouders, over bezoek aan het gezinshuis en hoe feestdagen gevierd worden. Er is ook gebleken dat er contact is via facebook of via de telefoon. Gezinshuisouders hebben het verder over begrenzen, betrekken, onbewust handelen en bewust handelen naar ouders toe.

Het onderdeel 'de onzichtbare koffer', vanuit de training 'zorgen voor het getraumatiseerde kind', zorgt ervoor dat een gezinshuisouder methodisch kan handelen naar ouders vanuit het verkregen inzicht. In de 'Browndale methode' wordt er onderscheid gemaakt in het ouderschap en opvoederschap. Vanuit de gezinshuisouders worden er verschillende scholingen gewenst. Er worden ook scholingen gewenst hoe om te gaan met grenzeloos gedrag van ouders.

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Inhoud	4
Hoofdstuk 1: Inleiding	0
1.1 Aanleiding	0
1.2 Context	0
1.3 Probleemstelling	1
1.4 Leeswijzer	1
Hoofdstuk 2: Probleemstelling en onderzoeksdoel	3
2.1 Probleemstelling	3
2.2 Onderzoeksdoel	4
2.3 Onderzoeksvraag en deelvragen	4
2.4 Kernbegrippen	5
Hoofdstuk 3: Onderzoeksaanpak	6
3.1 Verantwoording deelvragen	6
Hoofdstuk 4: Uitkomsten vanuit de literatuur	9
Deelvraag 1	9
4.2 Analyse deelvraag 1	9
Hoofdstuk 5: Onderzoeksresultaten vanuit de organisaties	14
Deelvraag 2	14
5.2 Analyse deelvraag 2	14
Hoofdstuk 6: Uitkomsten vanuit interviews gezinshuisouders	19
Deelvraag 3	19
6.2 Analyse deelvraag 3	19
Hoofdstuk 7: Onderzoeksresultaten van alle betrokkenen	24
Deelvraag 4	24
7.2 Analyse deelvraag 4	24
Hoofdstuk 8: Conclusies en aanbevelingen	29
Hoofdstuk 9: Discussie	32
Bibliografie	34
Bijlage 1: Stakeholdersanalyse	39
1.1 Onderzoeksorganisatie	39
1.2 Betrokkenheid van organisaties en gezinshuisouders	39
Bijlage 2: Interview gezinshuisouder M	41
Bijlage 3: Interviewlijst deelvraag 2	42
Vragenlijst bezoek organisaties	42
Bijlage 4: Kernlabel lijst deelvraag 2	46

Bijlage 5: Interview vragenlijst deelvraag 3	58
Bijlage 6: Kernlabel lijst deelvraag 3	59
Bijlage 7: Kernlabel lijst deelvraag 4	64
Bijlage 8: Samenvatting interview GHO 4	66
Bijlage 9: Inspiratiedag	67
Bijlage 10: Product	70
<i>10.3 Cyclus voor een methodische verjaardag</i>	73
Bijlage 11: Verslag en powerpoint van presentatie	75

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding

Het lectoraat Jeugd en Gezin van de Christelijke Hogeschool Ede onderzoekt vanaf 2012 gezinshuizen. Van 2012 tot 2015 is er een onderzoek gedaan genaamd Professioneel Ouderschap. Dit onderzoek ging over het handelen van gezinshuisouders in interactie met jongeren in het gezinshuis (Hospes, 2015). Huidig onderzoek richt zich op de relatie tussen gezinshuisouder en ouder.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat een constructieve samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind. *'Met name voor het bieden van structuur en regelmaat in het leven van het kind is het bevorderlijk als beide 'ouder partijen' het eens zijn over de manier van opvoeden en dat ook uitdragen.'* (Gardeniers & De Vries, 2012). Ook is gebleken dat gezinshuisouders graag kennis en vaardigheden willen voor een constructieve samenwerking met ouders, wat behaald kan worden uit dit onderzoek (Schep & Van de Koot, 2014).

Er is een onderzoek, genaamd 'Professioneel Ouderschap', uitgevoerd over de voorbereiding en afstemming van de uithuisplaatsing. Deze is in 2014 afgerond. Hieruit blijkt dat toestemming van ouders met de plaatsing van hun kind in een gezinshuis urgent is voor het succes van de plaatsing. Het zou ook zo kunnen zijn dat er tegen de zin van ouders toch doorgegaan wordt met de plaatsing. Gezinshuisouders hebben hierdoor te maken met verschillende mate van acceptatie door ouders. Echter, gezinsouders hebben ook de opdracht om samen te werken met ouders. Hieruit vloeit ons onderzoek naar de constructieve samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders (Projectvoorstel RAAK-publiek, 2016).

Wij, Suzan Rook en Lisa Kosten, mochten deelnemen aan het onderzoek 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. In dit onderzoek gaat het om een analyse van de constructieve samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders. De focus van ons onderzoek richt zich op het methodisch handelen van gezinshuisouders met betrekking op het contact met ouders. Met het methodisch handelen van gezinshuisouders bedoelen wij het voorbereiden van de contactmomenten tussen ouders en gezinshuisouders, het bewustzijn van de situatie waarin gezinshuisouders met ouders verkeren en het reflecteren op contactmomenten die gezinshuisouders hebben gehad met ouders.

1.2 Context

Volgens amendement 80 in de nieuwe Jeugdwet zijn gemeenten wettelijk verplicht om uithuisgeplaatste jongeren te plaatsen in een pleeggezin of gezinshuis (Overheid, 2013). Vanwege dit amendement was er de wens vanuit het lectoraat Jeugd en Gezin om onderzoek te doen naar gezinshuizen (Projectvoorstel RAAK-publiek, 2016). Er is namelijk vrij weinig bekend over gezinshuizen, omdat het nog een redelijk nieuwe vorm van hulpverlening is. Er is beperkt wetenschappelijk onderzoek naar gezinshuizen uitgevoerd (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Om deze reden zullen wij ook literatuur vanuit de pleegzorg in ons onderzoek betrekken. Tevens liggen er raakvlakken tussen de pleegzorg en gezinshuizen. Zowel bij de pleegzorg als in een gezinshuis worden kinderen opgenomen waarvoor de zorg bij ouders niet meer gewaarborgd kan worden. De kinderen worden geplaatst binnen het gezin van de pleegouders of van de gezinshuisouders. De zorg kan in beide hulpverleningsvormen zowel van korte of lange duur zijn (Rijksoverheid, z.d.).

Een gezinshuis is een vorm van residentiële zorg. Hierbij is sprake van 24-uur zorg. Het uithuisgeplaatste kind en/of jongere verblijft bij gezinshuisouders, die de rol van professionele opvoeders op zich nemen. Zij geven op een professionele wijze vorm aan de opvoeding, begeleiding, verzorging en behandeling van het kind (Gardeniers, De Vries, Meuwissen, & Van Londen, 2011).

Vanuit macroniveau heeft deze nieuwe Jeugdwet gevolgen voor de Staat. Het is aan de Staat om erop toe te zien dat een kind in een gezinshuis of pleeggezin geplaatst wordt. Het is de bedoeling dat zo min mogelijk jongeren opgroeien in een leefgroep. Om die reden, ook bij meervoudige problematiek en een langdurige uithuisplaatsing, heeft een gezinshuis de voorkeur (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Artikel 2.3 amendement 80 luidt: 'Het college draagt er zorg voor dat de jeugdige in het geval van een uithuisplaatsing, indien redelijkerwijs mogelijk, bij een pleegouder of in een gezinshuis wordt geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van de jeugdige' (Overheid, 2013). Verder is de Staat ook verplicht om extra bescherming te bieden aan uithuisgeplaatste kinderen. Dit staat beschreven in artikel 20 IVRK (Overheid, 2013).

Door deze nieuwe Jeugdwet komen er veel uithuisgeplaatste kinderen in een gezinshuis terecht. Dit heeft gevolgen op mesoniveau, doordat het vraagt om professionele opvoeders. Het mesoniveau in ons onderzoek zijn de organisaties waar gezinshuizen onder vallen. De organisaties die betrokken zijn bij dit onderzoek zijn: Parlan, Pluryn, Lindenhout, Leger des Heils en Driestroom. Een verdere analyse van deze stakeholders komt later in de bijlagen aan bod (Bijlage 1). Organisaties zoals Parlan of Stichting Jeugdformaat benoemen dat er helaas sprake is van een behoorlijk tekort aan gezinshuisouders (Omroepwest, 2014; Parlan, 2017). "Kinderen staan letterlijk in de wacht voor een betere toekomst" (Parlan, 2017). Het interview bij Parlan wijst erop dat professionele opvoeders, mensen die deze kinderen kunnen begeleiden naar een betere toekomst, zo belangrijk zijn. Een ander artikel op (Parlan, 2018) benoemt dat werving van pleegouders een belangrijk speerpunt is.

Het microniveau bestaat uit de gezinshuisouder zelf. Een gezinshuisouder behoort tot een stakeholder van ons verslag (Bijlage 1). Ook gezinshuisouders hebben natuurlijk te maken met deze jeugdwet. Er zijn veel kinderen die geplaatst zouden moeten worden in een gezinshuis, maar gezinshuisouders hebben vaak een maximum aan aantal kinderen die ze opvangen. Kinderen komen hierdoor op de wachtlijst te staan, wat het belang van het kind niet ten goede komt (Parlan, 2017). Gezinshuizen vangen gemiddeld drie tot zes kinderen op en hebben daarnaast vaak ook nog hun eigen kinderen (Gezinshuis.com, z.d.; Gezinshuis Koningshuis, z.d.; Van der Helm, 2018).

1.3 Probleemstelling

Dit onderzoek richt zich op het gebrek aan kennis en vaardigheden van gezinshuisouders en dat er geen methodische werkvormen lijken te zijn om het contact vorm te geven. In het volgende hoofdstuk zal de literatuurstudie van het probleem aan bod komen.

1.4 Leeswijzer

In deze leeswijzer wordt de opbouw van de hoofdstukken weergegeven en worden er enkele kanttekeningen gegeven.

Enkele kanttekeningen: gaat het over contact, dan gaat dit altijd over contact tussen gezinshuisouders en ouders, tenzij dit contact verder toegelicht is met bijvoorbeeld contact met organisatie. Wanneer wij spreken over ouders, hebben wij het altijd over de biologische ouders van het kind.

In hoofdstuk één gaat het over de aanleiding en de context van het onderzoek. Hoofdstuk twee gaat over de probleemstelling, onderzoeksdoel en de vraagstelling. De onderzoeks aanpak wordt beschreven in hoofdstuk drie. Hoofdstuk vier gaat over deelvraag één, wat gaat over wat er in de literatuur gevonden is over contactmomenten en samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders. In hoofdstuk vijf wordt deelvraag twee beschreven, waarin de ondersteuning van organisaties wordt beschreven. Hoofdstuk zes beschrijft deelvraag drie. Dit gaat over contactmomenten en wat gezinshuisouders hierover zeggen. Deelvraag vier wordt in hoofdstuk zeven besproken. Deze deelvraag gaat over welke werkvormen er in een scholing passen. In hoofdstuk acht worden er conclusies getrokken op de resultaten van de deelvragen en vervolgens komen daar aanbevelingen uit voortvloeien. Hoofdstuk negen gaat over de discussie. In de discussie gaat het over de toegevoegde waarde van het onderzoek en wordt er nog eens kritische gekeken naar het onderzoek. Daarna komt de literatuurlijst en vervolgens komen de bijlagen.

Hoofdstuk 2: Probleemstelling en onderzoeksdoel

2.1 Probleemstelling

Gezinshuisouders ondervinden het probleem dat zij nog te weinig vaardigheden en kennis bezitten met betrekking tot een constructieve samenwerking met ouders (Schep & Van de Koot, 2014). Uit het onderzoek *'Professioneel ouderschap: interactionele vaardigheden in alledaagse leefsituaties.'* (Schep & Van de Koot, 2014), blijkt dat er een groot en veel voorkomend probleem is. Veel ouders staan immers niet achter de plaatsing van hun kind in een gezinshuis. Het gevolg hierdoor is dat ouders boos zijn en het kind naar zichzelf toetrekken. Gezinshuisouders benoemen dat ouders jaloers kunnen zijn op het feit dat het kind het beter naar zijn zin heeft in het gezinshuis. Hierdoor kunnen ouders onbewust 'de boel' laten mislukken (Schep & Van de Koot, 2014). Vanuit het onderzoek *'Ouders, pleegouders en professionals: posities en samenwerking'* (Daamen, 2014) blijkt dat ouders het gevoel hebben dat hun mate van participatie groter is wanneer zij er alles voor hebben gedaan om de plaatsing te voorkomen (Haans, Dijkstra, Kleemans & Robbroeckx, 2002). Het onderzoek (Daamen, 2014) stelt dat een goede samenwerking tussen ouders en pleegouders van belang is voor het slagen van een pleegzorgplaatsing en het welzijn van het kind van essentieel belang is. Helaas is een goede samenwerking in de pleegzorg niet vanzelfsprekend (Daamen, 2014). Om een goede continuïteit te bieden aan het kind is het een belangrijke factor dat er een goede samenwerkingsrelatie, is met de ouders en de gezinshuisouders (Gardeniers & de Vries, 2012). Wanneer dit niet zo is kan het tot lastige situaties leiden. Uit landelijk onderzoek is gebleken dat de samenwerkingsrelatie tussen een gezinshuisouder en ouder gemiddeld beoordeeld wordt met een 5,2 (Gardeniers, De Vries, Meuwissen & Van Londen, 2011) Hieruit concludeert het onderzoek *'Continuïteit in Gezinshuizen'* (Gardeniers & de Vries, 2012) dat er vaak geen sprake is van een goede samenwerking, wat ten koste kan gaan van een goede continuïteit. Anderzijds stelt dit onderzoek dat de samenwerking misschien pas goed tot stand kan komen als er sprake is van een langdurig verblijf:

“Ja, maar dat duurt wel jaren. Ik had altijd een erg moeilijke band met de moeder van mijn pleegdochters. Ze trekken en willen van alles en de kinderen staan er tussen in. Maar nu gaat dat wel beter. Het kost ook wel tijd om dat voor elkaar te krijgen, heb ik gemerkt.”(gezinshuismoeder) (Gardeniers & de Vries, 2012).

Bij een start van de samenwerking vinden ouders het belangrijk dat er duidelijke afspraken worden opgesteld, zodat ze weten waar ze aan toe zijn (Van de Koot & Noordegraaf, 2018). Vanuit het onderzoek van Barber en Delfabbro (2003) blijkt dat 90% van hun respondenten wel een contactplan hadden, maar dat in veel gevallen niet iedereen zich hierin kon vinden. Voor ouders is het onmogelijk om een goede band met het kind te onderhouden wanneer zij hun kind weinig zien. Een bezoek patroon is van belang, waarbij de relatie van ouders en pleegouders van invloed is op het bezoek patroon. Organisaties zouden dit moeten ondersteunen en ook moeten monitoren (Hage & De Kruijff, 2017; Daamen, 2017; Nesmith, Patton, Christophersen, & Smart, 2017; Browne & Moloney, 2002). Een geïnterviewde gezinshuisouder benoemde dat gezinshuisouders de neiging hebben om alle taken van de ouders over te willen nemen, wat ze juist moeten laten. Zij geeft aan dat het belangrijk is om ouders erbij te betrekken door ze bijvoorbeeld mee te laten gaan naar tien-minuten gesprekjes, of mee te laten gaan naar zwembles en te blijven slapen (Schep & Van de Koot, 2014). In het geval van een verstoorde samenwerkingsrelatie tussen ouders en gezinshuisouders kan dit leiden tot tegenstrijdige uitspraken. Voor het kind scheidt dit verwarring en hoogstwaarschijnlijk grote frustratie.

Gezinshuisouders steken veel energie in het aangaan van contact met ouders, maar dit lijkt tevergeefs (Schep & Van de Koot, 2014).

In het boek 'In huis en hart' (De Jong, 2011), vertelt een gezinshuisouder, genaamd Jannie, over haar ervaring met een moeder. Een moeder kwam spontaan langs, maar het kind wilde moeder niet zien. Er waren geen bezoeken afgesproken tussen moeder en gezinshuisouder. Jannie deelde vervolgens mee dat ze het sneu vond voor moeder, maar dat ze haar op dat moment niet binnen kon laten. Moeder wilde niet weg gaan en werd agressief naar Jannie. Jannie belde de politie. De politie heeft vervolgens met moeder gepraat en uiteindelijk is moeder weggegaan. Uit de veldanalyse met gezinshuisouder M. volgt dat ouders zich, in de aanloop tot de uithuisplaatsing, vaak niet gehoord voelen. De ouders gaan zich dan verzetten in samenwerking met gezinshuisouders en worden na de uithuisplaatsing alleen gelaten. Gezinshuisouder M. ervaart het contact met ouders soms als lastig, omdat je als gezinshuisouder niet wilt worden gezien als tegenpartij (Bijlage 2).

Er lijken geen geprotocolleerde en logische vervolgstappen voorhanden wanneer het contact met de jongere zo problematisch verloopt dat het einde van de plaatsing in zicht komt (Schep & Van de Koot, 2014). Vanuit het onderzoek van Aartsen, zijn als resultaat bepaalde werkzame bestanddelen in de samenwerking tussen ouders en pleegouders gekomen. Hieruit is weer de aanbeveling gekomen om een werkwijze te ontwikkelen op de match en samenwerkingsmogelijkheden tussen ouders en pleegouders (Aartsen, 2016).

2.2 Onderzoeksdoel

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het op een methodische wijze vormgeven van contactmomenten. Met ons onderzoek komen we tot een fabricaat met betrekking tot het methodisch handelen van gezinshuisouders, in het contact met ouders. Het uiteindelijke fabricaat zal gegeven worden aan het lectoraat en voorgelegd worden aan gezinshuisouders en organisaties, zodat beoordeeld kan worden welke bijdrage dit heeft aan de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders.

2.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

Hoofdvraag:

Hoe kunnen gezinshuisouders op methodische wijze de contacten vormgeven die zij hebben met ouders van de jongeren die in hun gezinshuizen wonen?

Deelvragen:

- 1-Welke bestaande concepten of interventies zijn er vanuit de literatuur, die professionele opvoeders helpen om contactmomenten met ouders concreet vorm te geven?
- 2-Hoe worden gezinshuisouders door hun organisatie ondersteund bij het, op een methodische wijze, vormgeven van het contact met ouders?
- 3-Welke contactmomenten zijn er tussen gezinshuisouders en ouders en welke afspraken worden daar nu over gemaakt?
- 4-Welke werkvormen passen in een scholing, die gezinshuisouders helpt, bij het methodisch vormgeven van de contacten met ouders?

2.4 Kernbegrippen

Hieronder zijn enkele kernbegrippen die in het onderzoek voorkomen nader toegelicht of gedefinieerd.

Constructieve samenwerking: Onder constructief wordt volgens (Van Dale, z.d.) opbouwend verstaan. In dit onderzoek gaat het om de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders waarnaar gestreefd wordt dat die opbouwend is en goed verloopt.

Pleegzorg: Dit is een hulpverleningsvorm waarbij pleegouders tijdelijk of langdurig de zorg van een uithuisgeplaatst kind overnemen. Een vereiste hierbij is dat de pleegouder ten minste 21 jaar oud is. Bij pleegzorg wordt er vanuit gegaan dat het kind indien mogelijk weer terug gaat naar ouders (De Baat, Boendermaker, & Pots, 2009).

Kernbegrippen vanuit de hoofdvraag en deelvragen:

Hoofdvraag

Methodische wijze: Op een methodische wijze handelen zien wij als het voorbereiden van het handelen, daarop reflecteren en het gebruik maken van een bepaald stappenplan. Een voorbeeld hiervan is de regulatieve cyclus (Scholte, z.d.). Methodisch handelen wordt gezien als doelgericht, systematisch, planmatig en bewust handelen (Bassant & De Roos, 2013).

Gezinshuis: Een gezinshuis is een hulpverleningsvorm waarbij kinderen, die niet langer bij hun ouders kunnen wonen, opgevangen worden in het gezin van de gezinshuisouders. De kinderen in het gezinshuis hebben vaak ingewikkelde problemen. Ten minste één van de gezinshuisouders is een professional in de zorg. Deze gezinshuisouder heeft een daarbij passende opleiding gevolgd (Rijksoverheid, z.d.).

Vanuit deelvraag 1, 2 en 4:

Concepten: Bestaand advies en aanbevelingen. Een concept zien wij als bestaande ideeën die uitgewerkt kunnen zijn in een ontwerp of plan (Ensie, 2018). Volgens Van Dale (z.d.), betekent concept een opzet of ontwerp.

Professionele opvoeders: Professionele opvoeders worden gezien als mensen die zich beroepsmatig bezighouden met het opvoeden en begeleiden van ouders, kinderen en jongeren. Professionele opvoeders kunnen werkzaam zijn in het onderwijs, kinderopvang en jeugdhulpverlening. In het geval van ons onderzoek gaat het om gezinshuisouders en pleegouders (Natuurlijke Gezinscoaching, z.d.)

Interventies: Een uitgewerkt concept. Denk hierbij aan werkvormen en methodieken. Interventies worden uitgevoerd door hulpverlenende personen (University of South Australia, 2016). Een interventie is actief en wordt bewust ingezet om te komen tot verbetering van een groep of individu (Groepsdynamiek, z.d.).

Scholing: Trainingen, cursussen, opleidingen.

Door het volgen van een scholing, bijvoorbeeld trainingen of cursus, kun je je kennis, competenties en kansen vergroten (FCB, 2015).

Hoofdstuk 3: Onderzoeksaanpak

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven wij onze aanpak van het onderzoek, die bestaat uit verschillende dataverzamelingmethoden en verantwoording. Per deelvraag wordt beschreven welke onderzoeksmethoden er gebruikt zijn en hoe die vervolgens zijn verantwoord. De deelvragen worden aan de hand van feitelijke informatie, verzameld vanuit literatuur of interviews, beschreven en de interpretaties zullen in de afsluitende conclusie aan bod komen. Dit komt overeen met de richtlijnen voor het beschrijven van een onderzoeksverslag (Van der Donk & Van Lanen, 2017, p. 304).

Alle volledig uitgetypte interviews, de tekst van de interviewfragmenten en het plan van aanpak staan in het bronnenboek. Deze is niet opgenomen in het onderzoek, maar is wel op te vragen bij de onderzoekers.

3.1 Verantwoording deelvragen

Deelvraag 1: Welke bestaande concepten of interventies zijn er vanuit de literatuur, die professionele opvoeders helpen om contactmomenten met ouders concreet vorm te geven?

Om te komen tot beantwoording van deelvraag één, hebben wij zowel zelf gezocht naar literatuur op relevante databanken, als gebruik gemaakt van literatuur wat verzameld is door onze opdrachtgever, Martine Noordegraaf. Ook hebben wij vanuit het interview bij Parlan als tip gekregen om het boek 'Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie' te gaan lezen. De volgende databanken hebben wij bekeken: Springer, Academic Search, Nederlands jeugdinstituut, Sage, Narcis, Science direct, Wiley, Google Scholar. Wij hebben toegang tot deze databanken gekregen via de website van de Christelijke Hogeschool Ede. Helaas hebben wij over het methodisch vormgeven van contactmomenten tussen gezinshuisouders en ouders weinig informatie kunnen vinden. Over gezinshuizen in het algemeen, lijkt weinig onderzoek voorhanden. Om die reden hebben wij ervoor gekozen om ook naar pleegzorg te kijken. Over pleegzorg is meer bekend omdat deze al langere tijd bestaat. Pleegzorg en gezinshuizen lijken erg op elkaar. De definitie van pleegzorg en gezinshuis vind u hierboven bij kernbegrippen. Zoektermen die wij gebruikt hebben zijn: interventie, gezinshuis, methode, training, gezinshuisouder, cursus, intervention, family child care home, teaching family home, contactmoment, contact, ouder, co-parenting, fosterparent, parent, intervention, circulaire vraag, methodisch handelen.

Voor het definiëren van methodisch handelen hebben wij gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Ze gaan allemaal over de sociale sector, maar niet per se over gezinshuizen. Wij hebben hiervoor gekozen, omdat we geen bronnen gevonden hebben die gaan over methodisch handelen in gezinshuizen. Om die reden hebben wij verder onderzoek gedaan naar aanleiding van de vraag hoe in de hulpverlening methodisch handelen wordt gezien. Zo zit er bijvoorbeeld een bron bij waarvan de auteur iemand van het Nederlands Jeugdinstituut is.

Verder hebben wij ook criteria opgesteld waar literatuur aan moet voldoen. Als de bron niet voldoet aan alle criteria, maar wel voor een groot deel, wordt de bron nog wel gebruikt. Deze criteria houden in dat (1) bronnen tenminste van na het jaar 2000 moeten zijn, (2) de bron moet gaan over de samenwerking tussen gezinshuisouder en ouder of pleegouder en ouder, (3) er concepten of methodieken in staan, (4) het liefst sprake is van onderzoeken of met minimaal verwijzing naar een

auteur en datum, (5) het gaat over contactmomenten en (6) de bron afkomstig is van de databanken op entree of van Google Scholar.

Deelvraag 2: Hoe worden gezinshuisouders door hun organisatie ondersteund bij het, op een methodische wijze, vormgeven van het contact met ouders?

Verschillende organisaties zijn betrokken bij het totale onderzoek. De organisaties Parlan, De Driestroom, Pluryn, Leger des Heils en Lindenhout zijn geïnterviewd met de verschillende onderwerpen vanuit de onderzoeksthema's. De studenten hebben samen met de opdrachtgever een gezamenlijke interviewlijst opgesteld, zodat de belangrijkste vragen vanuit elk onderzoeksthema gesteld werden tijdens de interviews (Bijlage 3).

De geboden ondersteuning voor de samenwerkingsrelatie tussen ouders en gezinshuisouders vanuit de organisatie stond centraal in deelvraag twee. Om tot een beantwoording te komen van deze deelvraag is er gebruik gemaakt van de dataverzamelmethode namelijk het 'bevragen' (Van der Donk & Van Lanen, 2017, pp. 142-145). Door de interviews is er meer zicht en duidelijkheid ontstaan op de ondersteuning van de organisaties. De interviews zijn getranscribeerd. Vervolgens is de relevante informatie in fragmenten ingedeeld, gecodeerd en gelabeld. De labels hebben vervolgens sublabels gevormd en de sublabels hebben tenslotte de kernlabels gevormd (Bijlage 4).

Doordat meerdere onderzoeksthema's aan bod kwamen tijdens het interview, kan het zijn dat er onvoldoende is doorgevraagd op het specifieke thema van deelvraag twee. Hierdoor kan het zijn dat onbewust niet alles is benoemd vanuit de organisatie. Wel hebben we geprobeerd dit te waarborgen door zo goed mogelijk ons onderzoek uit te leggen en waar nodig de vragen toe te lichten. Ook hebben we doorvraag punten toegevoegd aan onze vragen.

Deelvraag 3: Welke contactmomenten zijn er tussen gezinshuisouders en ouders en welke afspraken worden daar nu over gemaakt?

Voor deelvraag drie zijn er gezinshuisouders geïnterviewd. Omwille van de tijd was het niet haalbaar om meer dan vier gezinshuisouders te spreken. Er kan niet vanuit gegaan worden dat onze onderzoeksresultaten voor meerdere, dan wel alle gezinshuisouders gelden. Hiervoor zijn vier gezinshuisouders een te klein aantal. Met de verzamelde data vanuit deelvraag drie wordt er een indicatie gegeven van contact en vormgeving daarvan tussen gezinshuisouders en ouders. Voor de interviews zijn er interviewvragen opgesteld (Bijlage 5). Er is gebruikgemaakt van de dataverzamelmethode 'bevragen' (Van der Donk & Van Lanen, 2017, pp. 142-145). De interviews zijn getranscribeerd, gecodeerd en gelabeld. Er zijn labels, sublabels en kernlabels aan de fragmenten gegeven (Bijlage 6).

Deelvraag 4: Welke werkvormen passen in een scholing, die gezinshuisouders helpt, bij het methodisch vormgeven van de contacten met ouders?

Voor deelvraag vier is er gebruik gemaakt van de interviews met organisaties en gezinshuisouders. De interviews hebben eerdere data verleend aan deelvraag twee en drie. De relevante informatie is in fragmenten gedeeld, gecodeerd en gelabeld. Vervolgens hebben de labels een sublabel gekregen en

zijn deze verdeeld in kernlabels (Bijlage 7). Tevens is er ook gebruik gemaakt van literatuur, om de geboden werkvormen vanuit de organisatie te onderbouwen. De volgende databanken zijn gebruikt voor deelvraag vier: Nederlands jeugdinstituut, Google Scholar en er is gebruik gemaakt van literatuur uit de mediatheek. Het boek:

'Lesgeven aan getraumatiseerde kinderen. Een praktisch handboek voor het basisonderwijs', is gebruikt voor de werkvorm 'De Onzichtbare Koffer' en het boek 'Sociaal-therapeutisch rollenspel' is gebruikt voor de werkvorm rollenspel.

Hoofdstuk 4: Uitkomsten vanuit de literatuur

Deelvraag 1

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen wij tot beantwoording van de vraag: *Welke bestaande concepten of interventies zijn er vanuit de literatuur, die professionele opvoeders helpen om contactmomenten met ouders concreet vorm te geven?*

Ten eerste zullen wij vanuit de literatuur bekijken wat methodisch handelen is. Dit om meer inzicht te creëren in wat methodisch handelen inhoudt volgens de literatuur. Vervolgens gaan we door met de analyse van deelvraag één en bespreken we een aantal concepten die we vanuit de literatuur gevonden hebben, namelijk: rollen bespreken, afspraken maken, grenzen stellen en respect. Hierop volgend zal de ondersteuning in de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders beschreven worden. Daarna beschrijven we de gevonden interventies. Ten slotte zullen wij onze bevindingen samenvatten om te komen tot beantwoording van de deelvraag.

Het aantal bronnen specifiek gericht op het vormgeven van contactmomenten lijkt gering. We hebben vooral concepten of interventies gevonden gericht op de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders in brede zin. Dit zijn ideeën voor het inrichten van de samenwerkingsrelatie, maar gaan niet over het concreet vormgeven van bijvoorbeeld een verjaardag. Toch hebben we ervoor gekozen om het op te nemen in onze deelvraag, omdat deze concepten en interventies wel een goede basis kunnen zijn voor contactmomenten concreet vormgeven.

Methodisch handelen

Om meer inzicht te creëren in wat methodisch handelen inhoudt, hebben wij verschillende bronnen bestudeerd die methodisch handelen definiëren. Deze bronnen lijken overeenkomende definities te hebben, maar in andere woorden. Zo benoemt Bartelink (2008) dat methodisch handelen het concluderen en verantwoorden inhoudt. Vanuit Pel-Littel en Spieker (2012) wordt het methodisch handelen gezien als het werken met een stappenplan. Hierbij wordt het gedrag van de ander geanalyseerd en passende interventies ingezet. Van Wageningen (2004) ziet methodisch handelen als het werken met een doel. Hiervoor wordt een plan opgesteld. Ook wordt er vanuit Cardol (2014) benoemt dat bewustwording en het reflecteren belangrijk is.

Er lijkt geen eenduidige definitie te zijn voor methodisch handelen. Wij denken dat niet één van de gegeven definities als 'beste' gezien kan worden, maar dat het methodisch handelen juist krachtig is wanneer je deze definities bij bundelt. Onze kijk op methodisch handelen is het voorbereiden, bewustwording en reflecteren van het handelen. Het is een wijze van handelen wat voorbedacht is en verantwoord kan worden.

4.2 Analyse deelvraag 1

Rollen bespreken

Een concept gevonden vanuit de literatuur wat betreft het vormgeven van de samenwerkingsrelatie tussen professionele opvoeders en ouders, is het bespreekbaar maken van de verschillende rollen die beide partijen in het leven van het uithuisgeplaatste kind hebben. Verschillende bronnen sluiten zich

hierbij aan (Daamen, 2014; De Baat, Boendermaker & Pots, 2009; De Swart, Roelofs & Lieben, 2016; Poirier & Simard, 2006).

Wat vervolgens helpend kan zijn voor het bespreken van rollen is de methodiek *'Ouderbegeleiding bij Roldifferentiatie'* (De Baat et al., 2009). Deze methodiek wordt onderverdeeld in drie rollen: ouderschap, opvoederschap en zeggenschap. Ouderschap is de existentiële relatie die biologische ouder met het kind heeft. Het opvoederschap is een verworven opvoedingsrelatie met het kind. Bij opvoederschap gaat het niet per se om de ouder, maar kan het ook gaan om een pleegouder. Zeggenschap is gebaseerd op een gezagsrelatie, het is juridisch en een toegewezen relatie (Haans, Robbroeckx, Hoogeduin, & Van Beem-Klopper, 2004, p. 31). Deze rollen moeten opnieuw gedefinieerd worden bij een langdurige uithuisplaatsing. Het is belangrijk dat ouders een rol blijven spelen in het leven van het kind, maar daarbij lijkt wel duidelijke communicatie nodig te zijn tussen professionele opvoeders en ouders over hoe die rol er vervolgens uit moet komen te zien (De Baat et al., 2009).

Wat ook in het methodiekboek *'Ouderbegeleiding bij Roldifferentiatie'* naar voren wordt gebracht, is dat ook roldifferentiatie moet plaatsvinden bij pleegouders. Ouders kunnen de verschillende rollen pas herdefiniëren als pleegouders bereid zijn om hun ouderrol op die van ouders af te stemmen. Verder wordt er vanuit de literatuur gezegd dat deze indeling van ouderrollen opgenomen moet worden in het zorgplan (Poirier & Simard, 2006). In dit zorgplan moet volgens het methodiekboek *'Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie'* het volgende komen te staan:

- Een beschrijving van de achtergrond van ouders, de relatie tussen het kind en ouders, in welke fase ouders zich vinden als het gaat om roldifferentiatie;
- Doelen in het proces van roldifferentiatie en hoe hieraan gewerkt gaat worden
- De wijze waarop gezinsvoogd, pleegzorgbegeleider en pleegouders een rol spelen in deze roldifferentiatie (Haans et al., 2004, p. 184).

Afspraken maken

Vanuit de literatuur wordt als belangrijk gezien dat pleegouders met ouders afspraken maken en hen betrekken bij beslissingen (Aartsen, 2016; Daamen, 2014; De Swart et al., 2016; Haans et al., 2004; Poirier et al., 2006). Het onderzoek van Daamen zegt hierover dat het goed is om afspraken te maken over alledaagse zaken. Voorbeelden hiervan zijn contact met school, artsen, kappersbezoek, het kopen van kleren, verjaardagen en feestdagen (Daamen, 2014). Er wordt ook gezegd dat er afspraken gemaakt moeten worden over hoe professionele opvoeders en ouders gelijkwaardig kunnen samenwerken (De Swart et al., 2016). Daarbij zegt het onderzoek, wat aan de methodiek *'Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie'* vooraf ging, dat het belangrijk is om een stabiele bezoekenregeling te hebben. Dat pleegouders en ouders zich houden aan hun afspraken. Goed overleg over de bezoekenregeling hoort hierbij (Haans et al., 2004, p. 37).

Grenzen stellen

Het stellen van grenzen is een helpende factor in de samenwerking tussen ouders en professionele opvoeders (Aartsen, 2016). In het onderzoek van Daamen (2014) komt naar voren, dat pleegouders ondersteuning willen als het gaat om het bespreken van grenzen met ouders. Ook het bespreekbaar maken van spanningen tussen ouders en pleegouders wordt aangehaald.

Respect

Het hebben van respect zowel van pleegouder voor ouder als andersom, wordt vanuit verschillende onderzoeken als belangrijk gezien (De baat et al., 2009; Daamen, 2014; Haans et al., 2004, p. 36). In het onderzoek van de Baat wordt er gezegd dat een pleegkind het kind van een ander blijft en dat er van pleegouders verwacht wordt dat ze dit feit respecteren. Ouders gaan zich pas welkom voelen wanneer ze gerespecteerd worden door pleegouders. Ouders gaan pleegouders dan niet meer als concurrenten zien waardoor de samenwerkingsrelatie beter ingericht kan worden (De Baat et al., 2009). In het boek *'Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie'* wordt er gepleit voor wederzijds respect. Ouders moeten gezien worden als de unieke ouders van het kind en moeten ook complimenten kunnen geven aan de pleegouder. (Haans et al., 2004, p. 37 & p. 130).

Ondersteuning in de samenwerking

Vanuit de literatuur zijn er verschillende vormen van ondersteuning gevonden in de samenwerking tussen professionele opvoeders en ouders (Belenger et al., 2016; Daamen, 2014; De Swart et al., 2006; Sanchirico & Jablonka, 2000).

Het SOP-programma, (Samenwerking Ondersteunen in Pleegzorg), biedt extra ondersteuning bovenop de reguliere pleegzorgbegeleiding. Hierbij werkt een neutrale begeleider aan de samenwerking tussen ouders en pleegouders. Dit programma bestaat uit zes modules (Belenger et al., 2016).

In het onderzoek van Daamen wordt belicht dat pleegouders behoefte hebben aan ondersteuning bij de samenwerkingsrelatie met ouders. De pleegzorgbegeleiders ondersteunen ouders en pleegouders in het vormgeven van hun samenwerkingsrelatie. De onderlinge verbanden moeten in beeld gebracht worden en de taakverdeling regelmatig besproken worden. Zo nodig kan een collega met systeemtherapeutische kennis ingezet worden (Daamen, 2014).

Uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat het opstellen van een zorgteam helpend kan zijn bij de samenwerkingsrelatie tussen ouders en pleegouders (Daamen, 2014, De Swart et al., 2006, Haans et al., 2004). Dit zorgteam kan bestaan uit het pleegkind, de ouders, pleegouders, de vertrouwenspersoon van het kind, iemand uit het netwerk van het kind, ouders en/of pleegouders en de (gezins)voogd (De Swart et al., 2006).

In het onderzoek *'Keeping Foster Children Connected to Their Biological Parents'* komt naar voren dat organisaties een manier moeten vinden om verstoring in het kind-ouder contact te reduceren, waarbij er ook gekeken moet worden naar het betrekken van de pleegouders in het kind-ouder contact. Organisaties zouden hiervoor een speciale training aan de pleegouders moeten aanbieden (Sanchirico et al., 2000).

Concluderend kunnen wij zeggen dat de ideeën vanuit de literatuur zijn: rollen bespreken, afspraken maken, grenzen stellen en respect en ondersteuning.

Interventies

Er zijn verschillende interventies gevonden die ingezet kunnen worden bij de samenwerking tussen ouders en pleegouders of ouders en gezinshuisouders.

Het stellen van circulaire vragen aan ouders en pleegouders kan ingezet worden als interventie (Daamen, 2014). Bij het stellen van circulaire vragen wordt er uitgedaagd om te verplaatsen in de ander en te denken vanuit zijn of haar perspectief. Een voorbeeld van een circulaire vraag is: Als ik je broer zou vragen wat er aan de hand is, wat zou hij mij dan vertellen? (Kamphuis, 2014).

René Clarijs stelt een model voor als het gaat om de positie van ouders. Hij zegt dat ouders sturing moeten houden in het leven van hun kind, ook al woont het kind in een gezinshuis. Zijn voorstel is dat de plaatsingsprocedure veranderd wordt. Ouders kiezen dan het gezinshuis voor hun kind. Op deze manier kunnen ouders bekijken of gezinshuisouders bijvoorbeeld gelovig zijn, wat voor levensfilosofie ze hebben of hoe de samenstelling van het gezin is en of hun kind daar bij zou kunnen passen. Dat het kind uit huis geplaatst is, betekent volgens Clarijs niet dat ouders gelijk handelingsonbekwaam zijn. Dit model kan alleen ingezet worden in het geval dat ouders niet uit de ouderlijke macht zijn ontheven. Hij stelt dat de methodiek van gezinshuizen nu niet of nauwelijks is gericht op structurele participatie van ouders (Clarijs, 2013).

Een andere interventie is de interventie genaamd 'Incredible Years'. Incredible Years heeft verschillende interventies die in eerste instantie gericht waren op ouders en leraren. Sinds een paar jaar hebben ze ook programma's ontwikkeld voor pleegouders. 'Incredible Years' vindt het ook belangrijk dat de aangeboden programma's effectief zijn (Incredible Years, z.d.). Een interventie vanuit Incredible Years duurt 12 weken. Relevant voor deze deelvraag is dat middels het co-ouderschap component waarbij het team, bestaande uit ouderbegeleiders, de ouders en pleegouders wordt opgedeeld in paren. Tijdens de sessie konden ouders en pleegouders hun kennis van elkaar en van het kind verruimen. Ook konden ze oefenen met open communicatie en omgaan met conflicten. Uit onderzoek naar deze interventie is gebleken dat ouders en pleegouders good practices lieten zien wat betreft opvoeden, duidelijke verwachtingen hadden en constructief leken samen te werken (Linares, Montalto, & Oza, 2006).

Tot slot is er een applicatie, genaamd Familienet, die gebruikt kan worden door professionele opvoeders om ouders op de hoogte te houden van wat er gaande is in het leven van het kind. Deze applicatie heeft verschillende onderdelen, namelijk: berichten delen, agenda bijhouden, het levensboek en een forum waar ouders onderling onderwerpen met elkaar kunnen bespreken. Bij berichten delen kunnen er verhalen over het kind, foto's en video's gedeeld worden met de ouders. De agenda zorgt ervoor dat ouders kunnen zien of er relevante activiteiten of afspraken zijn die ook voor hen gelden. Zo zou het bijvoorbeeld kunnen gaan om een ouderavond op school. Het levensboek laat de geschiedenis van het kind zien en ouders en professionele opvoeders kunnen aan een tijdlijn gebeurtenissen toevoegen. Er kan een informatiepakket aangevraagd worden en er is een gratis proefperiode van zes weken (Familienet, z.d.).

4.3 Conclusie

Samengevat luidt het antwoord op deelvraag één:

Volgens de literatuur zijn er een aantal concepten die helpend zijn om het contact tussen professionele opvoeders en ouders vorm te geven. Als eerste is het belangrijk om rollen te bespreken. Deze rollen van ouder en professionele opvoeder moeten opnieuw gedefinieerd worden. Ten tweede moeten er afspraken gemaakt worden. Deze afspraken kunnen gaan om de bezoeksregeling, maar ook bijvoorbeeld over een kappersafspraak of verjaardag van het kind. Het derde concept is het stellen van

grenzen. Spanningen zouden besproken moeten worden en pleegouders willen ondersteuning in het bespreken van grenzen aan ouders. Als vierde wordt het hebben van respect aangehaald. Dit geldt zowel voor ouder als voor professionele opvoeder. Vervolgens wordt ook het belang van ondersteuning in de samenwerking benoemd. Voorbeelden hiervan zijn een zorgteam, pleegzorgbegeleider of een programma volgen zoals het SOP. Ten slotte zijn er een aantal interventies die helpend kunnen zijn bij de samenwerking tussen professionele opvoeders en ouders. Deze interventies zijn: circulaire vragen stellen, het model van René Clarijs, Incredible Years en de applicatie familienet.

Hoofdstuk 5: Onderzoekresultaten vanuit de organisaties

Deelvraag 2

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt deelvraag twee beantwoord: Hoe worden gezinshuisouders door hun organisatie ondersteund bij het, op een methodische wijze, vormgeven van het contact met ouders?

Voor deze deelvraag zijn er interviews afgenomen bij organisaties. Vanuit de interviews is er geanalyseerd welke ondersteuning organisaties aan gezinshuisouders bieden. Er is vanuit de organisatie benoemd hoe gezinshuisouders van de organisatie de contactmomenten vormgeven. Als eerste zullen de scholingen van de organisaties en vanuit overige organisaties beschreven worden die voortvloeien uit methodes, trainingen, scholingen. Vervolgens zal de ondersteuning van de organisaties beschreven worden die zich uit in coaching, adviezen, intervisie momenten en overige begeleiding aan gezinshuisouders. Hierop volgend wordt het contact tussen de gezinshuisouder en ouder beschreven. Hierin wordt benoemd hoe gezinshuisouders contactmomenten met ouders voorbereiden, welke middelen en afspraken zij gebruiken voor en in de contactmomenten en wat voor investering er nodig is voor een goede samenwerking. Vervolgens beschrijven wij vanuit de organisatie de rol van de gezinshuisouder. Ten slotte beschrijven we de wens en toekomstplannen van de organisaties, die de samenwerking tussen de ouders en gezinshuisouders positief kan bevorderen. Er zal in de analyse verwezen worden naar de fragmenten die terug te vinden zijn in het bronnenboek. De uitkomsten van de interviews worden geanalyseerd om tot een beantwoording te komen op de tweede deelvraag.

5.2 Analyse deelvraag 2

Scholing

Organisaties bieden trainingen aan gezinshuisouders die zij kunnen volgen. Een training die veel genoemd wordt is de training 'Met twee families leven' (1.5, 3.3, 4.37, 5.29). Deze training biedt het Gezinspiratieplein aan. Hierin wordt er gekeken hoe je als gezinshuisouder de twee systemen een goede plek naast elkaar kunt geven en hoe je de samenwerking met elkaar goed kan vormgeven (1.5,). Opvallend is dat Pluryn benoemd dat er geen training in het basisprogramma zit voor gezinshuisouders (4.15, 4.33,) hoe om te gaan met ouders. Deze is wel te volgen vanuit een aanvullend programma (4.16). Parlan benoemd dat er ook geen standaard pakket is (2.37). Soms wordt een training op maat gegeven, waarin er geoefend wordt met rollenspellen (2.39). Gezinshuis.com biedt samen met Gezinspiratieplein bijscholing en deskundigheidsbevordering aan de gezinshuisouders (3.1, 3.3).

Naast trainingen bieden de organisaties ook methodes aan, die gezinshuisouders in kunnen zetten om een betere samenwerking te kunnen creëren. Deze trainingen en methodes richten zich niet alleen op de samenwerking tussen de gezinshuisouder en ouder. Er wordt gebruik gemaakt van het handboek 'Methodisch Matchen', waardoor de organisatie de kenmerken in kaart kan brengen die overeenkomen, of juist de grote verschillen die kunnen zorgen voor risico's (1.22). De methode 'Ouderbegeleiding na het opvoedbesluit' wordt gebruikt bij Parlan. De methode wordt aangeboden door de gezinshuisbegeleider, waarbij meestal de afspraken gemaakt worden in een samenspraak met gezinshuisouders (2.15, 2.24). Daarnaast wordt de methode 'De onzichtbare koffer' gebruikt, die gekoppeld is aan de training 'Zorg voor getraumatiseerde kinderen'. Het doel van deze methode is dat gezinshuisouders inzicht krijgen in de gevoelens en gedachten van ouders, waarna ze vervolgens

kunnen handelen (2.28, 2.29, 2.30). Verder er wordt gebruik gemaakt van de richtlijnen vanuit het Nederlands Jeugdinstituut over de do's en dont's in de omgang met de ouder (4.44).

Uit een interview blijkt ook dat er onwetendheid is over de specifieke en gerichte methodes voor het samenwerken tussen gezinshuisouders en ouders (4.38). Het lijkt erop dat organisaties verschillende trainingen en interventies verzamelen om ondersteuning te kunnen bieden aan de relatie tussen de gezinshuisouders en ouders. Dit wordt bekrachtigd door de volgende uitspraak:

“En er is ook...er zijn allerlei soorten trainingen waar samenwerken met ouders vaak een onderdeel is”(4.14).

Sommige organisaties bieden cursussen aan voor gezinshuisouders. Dit gebeurt veelal op maat (2.36). Daarnaast geeft de organisatie Lindenhout psycho-educatie aan gezinshuisouders (3.20). Dit is met name om inzicht te krijgen in psychiatrische problematiek van ouders en waarbij de gezinshuisouder vervolgens leert te handelen (3.20).

Ondersteuning vanuit organisatie

Uit de interviews blijkt dat de organisaties op verschillende manieren gezinshuisouders ondersteunen. Dit zijn andere ondersteuningsvormen dan scholing, veelal uitgewerkte methodieken, trainingen, modules of werkvormen. De organisaties geven coaching en advies aan gezinshuisouders in samenwerking met gezinshuis.com of bieden de coaching zelf aan (3.1, 3.2, 4.13, 5.10). Een coach kan een gezinshuisouder op een bepaald vlak helpen om bijvoorbeeld de samenwerking met ouders te bevorderen (3.18). Deze bijscholing is vanuit het principe van de training ‘Het leven in twee families’ (3.17). Coaching voor gezinshuisouders is nodig, stelt een geïnterviewde (3.19, 3.21).

Pluryn stelt vast dat intervisie ook belangrijk is voor de gezinshuisouder, waarbij het goed om te reflecteren (4.18, 4.35). De intervisie wordt gezien als een geschikte werkvorm, waarbij de uitwisseling gewaardeerd wordt (4.47).

Er wordt gestuurd op zo een natuurlijke mogelijke omgang met elkaar (2.5, 2.6). Als ouders en gezinshuisouders elkaar niet goed kunnen verdragen is er ondersteuning en kan de ambulant werker de ouders begeleiden(2.7, 4.2). Er wordt gekeken wat er nodig is voor een goede samenwerking (5.8, 5.9). Ook wordt er gebruik gemaakt van een systeemtherapeut of gedragswetenschapper (3.4, 3.25, 4.24, 5.3). De gezinshuisbegeleider is intensief betrokken bij het contact tussen de gezinshuisouder en de ouder (2.9, 4.3). De gezinshuisbegeleider moet veel aandacht geven aan de emotionele kant van het werk van de gezinshuisouders waarbij er ook erkenning moet worden gegeven, dat zij het werk kunnen blijven doen (2.13, 2.31, 2.44). Organisaties proberen samen met de gezinshuisouders inzicht te krijgen in het gedrag van de ouder (2.26, 3,7), om zo meer naar hun gevoelens en gedachten te kunnen handelen.

Nou die ambulant hulpverlener, die zegt: drie jaar geleden zou ik dat daarbij laten want het gezinshuis bepaalt ook in weze zelf het pedagogisch klimaat dat doe ik niet meer. Nu ga ik met de gezinshuisouders het gesprek aan van, maar welke vraag zit hier nu eigenlijk onder, vanuit deze ouder (3.7).

De Driestroom geeft adviezen aan gezinshuisouders, waar zij eventueel ondersteuning in kunnen kopen (5,10, 5,12). In het kopje 'Taak van gezinshuisouders' wordt hier meer uitleg aan gegeven. Er is ruimte voor gesprekken over moeilijkheden en dilemma's binnen de organisatie (2.32, 5.13), waarbij het vanuit de Driestroom ook kan leiden tot een verwijzing naar meer gerichte hulp (5.14). Organisaties zijn verplicht om ouders te informeren over de gemaakte afspraken, ook al hebben zij geen gezag. De voogd stuurt dit naar de ouders (4.10, 4.12). Pluryn gaat binnenkort starten met het observeren van de rapporten, zodat zij het slechte of moeilijke nieuws aan ouders kunnen brengen (4.49, 4,50). het belangrijk is om al bij de intake kritisch te zijn en randvoorwaarden op te stellen om een goed traject op te kunnen zetten. Daarbij is het belangrijk dat er zoveel mogelijk samengewerkt wordt (5.24). Competenties van gezinshuisouders worden getoetst door middel van een assessment, waarbij aandacht wordt geschonken aan het persoonlijke leerplan (5.25, 5.26). Als er leerpunten zijn op het terrein van het systematisch werken, zijn de gezinshuisouders verplicht om binnen een jaar actie te ondernemen en vaardiger te worden (5.26, 5.28). Wanneer er handelingsverlegenheid is bij een gezinshuisouder, kan er contact opgenomen worden met de gedragsdeskundige. De gedragsdeskundige kan vervolgens ook samen met de hoofdbehandelaar kijken naar de expertise van de organisatie, om zo de gezinshuisouder te ondersteunen (5.30, 5.31).

Contact tussen gezinshuisouders en ouders

Het contact en samenwerken tussen de gezinshuisouder en ouder gebeurt op verschillende manieren, volgens de organisaties. Er wordt gesteld dat de samenwerking een groeiproces is voor de gezinshuisouder en ouder. Dit geldt tevens ook voor de organisatie (3.5). Verder moet er een besluit van de gezinshuisouder en ouder zijn met de vraag of zij samen willen werken (5.18).

“Mensen moeten in staat zijn om daarmee samen te werken. Hoe zich dat in de praktijk ontwikkelt, dat is nog best wel een heel groeiproces. Dat geldt ook voor Lindenhout” (3.5).

Het voorbereiden van contactmomenten tussen de gezinshuisouder en ouder kan per gezinshuisouder en ouder verschillen (1.16). Het is van belang dat de gezinshuisouder investeert in de relatie met de ouder, ondanks dat een ouder af en toe onredelijk kan doen en daarbij veel accepteert in het belang van het kind (2.11, 2.12). Vanuit de organisatie wordt opgemerkt dat ouders behoefte hebben aan een gesprek met de opvoeder, in plaats van met een tussenpersoon (4.7). Opmerkelijk is dat de Driestroom niets kon zeggen over de voorbereiding op het contactmoment tussen de gezinshuisouder en ouder (5.20).

Voorbeeld relatievorming tussen hulpverlener en ouder:

Ja en matching en ik kan me herinneren dat ik vroeger met een biologische vader die zeer agressief was een middag aan zijn auto hebben zitten sleutelen. Daarna was het, kon ik eigenlijk met hem bezig zijn, omdat er verbinding was. En ja, het zijn soms die hele simpele, elementaire dingen die het ook gewoon doen. Het hele gewone van het samenleven (1.31).

Zoals eerder beschreven kunnen contactmomenten verschillen. Zo kan er door middel van een observatieverslag contact gemaakt worden. Het observatieverslag kan worden beschreven vanuit de casuïstiek, waarop ouders het vervolgens ontvangen (2.17, 2.18). Vanuit een hulpverleningsplanning wordt gekeken wat nodig is voor het kind. Daarin is altijd wel een bel contact gekoppeld vanuit de organisatie Lindenhout (3.12). Ook kan er contact gemaakt worden door middel van

maandrapportages, berichtjes, evaluaties of een heen-en-weer-schriftje van het kind (4.8, 4.9). Vanuit een begeleidingsteam en voogd kan ook gekeken worden wat mogelijk is in het contact (3.13, 4.28) en hoe dit voorbereid moet worden. Tevens wordt er contact gelegd met een mogelijke begeleider van ouder. Op deze manier kan het contact natuurlijk verlopen en is het zo min mogelijk beladen (3.16). Vanuit de Driestroom wordt gesteld dat de gezinsvoogd vaak de buffer is tussen het contact van gezinshuisouder en ouder (5.11). Voor breng- en haalmomenten wordt er bedacht vanuit de gezinshuisouders hoe dit het best vormgegeven kan worden (4.29). Wanneer er een bespreking is met ouders over de doelen, bereid de gezinshuisouder een verslag voor (4.30). Vanuit de organisaties zijn er voortgangsbesprekingen en kwartaalgesprekken (2.19, 2,35). Opvallend is dat er een onderlinge gezinshuisouder groep is, die intervisie momenten met elkaar houden. Er wordt benoemd dat ouders een veelvuldig onderwerp zijn (4.19).

Opvallend is dat organisaties benoemen dat de afspraken met betrekking tot contact met ouders op maat zijn en dat deze afgestemd worden op het belang van het kind (1.10, 1.11, 1.19, 3.6, 4.4, 4.20 4.40, 5.1). Het Leger des Heils geeft aan dat het lastig kan zijn om alle afspraken met betrekking tot het contact vast te stellen binnen één gesprek. Dit wordt dan vaak in meerdere gesprekken gedaan (1.17, 1.18). De afspraken kunnen vervolgens vastgesteld worden via een omgangsregeling, maar het kan ook nog officieel vastgesteld moeten worden, waarbij de organisatie eerst wilt zien hoe het contact loopt. Tevens werkt de organisatie vaak samen met de gezinsvoogd om reële afspraken te kunnen maken (4.25, 5.15). Deze worden om het half jaar geëvalueerd (1.12, 1.13, 1.14, 1.15). Wanneer er ruis is in de samenwerking is het verstandig om afspraken te maken en deze naar alle partijen te sturen (2.40, 2.41, 2.42). De afspraken voor feestdagen, zoals een verjaardag, worden vaak door gezinshuisouders gemaakt, waar de organisatie Leger des Heils zichzelf niet bij betreft (1.21). Ouders worden meegenomen in de voorbereiding van feestdagen, afhankelijk hoe betrokken ze zijn (2.23).

Verjaardag vieren van kind

“Dat is ook echt per kind verschillend. Kijk het liefste wil je natuurlijk dat ouders in het gezinshuis komen op een verjaardag dat is het meest mooie, want dan is het zo natuurlijk mogelijk en dan kan het gewoon allemaal samen, maar dat gaat niet altijd, maar dat is wel een beetje het streven” (2.22).

Ouders betrekken bij verjaardag

“Ja daar denken ze wel over na, daar hebben ze het ook over in de voortgang en, maar afhankelijk hoe betrokken ouders zijn” (2.23).

Taak van gezinshuisouder

De Driestroom benoemt dat gezinshuisouders als ondernemer, zelf verantwoordelijk zijn voor hun kennis en kunde (5.4). Doordat zij een onder-aannemerschap hebben met de organisatie, kopen de gezinshuisouders de zorg in die zij nodig vinden om het verblijf goed te laten verlopen (5.5). De gezinshuisouders kunnen zelf hun producten inkopen bij regionale zorgaanbieders (5.6). De organisatie zoekt gezinshuisouders die een achtergrond hebben in de pleegzorg, om aan de slag te kunnen gaan als gezinshuisouder, zodat er ervaring is met zorg in huis en het opvoeden van andermans kinderen (5.21). In de matchingsprocedure wordt goed naar de competenties van de gezinshuisouder gekeken hoe de achtergrond of achilleshiel zich verhoudt tot het systeem (5.16). Daarbij mogen gezinshuisouders altijd nee zeggen, omdat de organisatie het erg belangrijk vindt dat een gezinshuisouder goed kan aansluiten bij het kind en het systeem (5.17). De Driestroom lijkt, minder

gerichte ondersteuning aan gezinshuisouders te bieden, in vergelijking met de andere organisaties. Zij geven wel advies en coaching aan gezinshuisouders, waar zij eventueel ondersteuning in kunnen kopen (5.10, 5.12).

Wens voor de toekomst

Opvallend is dat er meerdere organisaties zijn die meer ouderbegeleiding willen voor de ouders (1.25, 4.5, 4.52). Het Leger Des Heils heeft de wens dat er voor de aanmelding van het kind al een proces is ingesteld, om vervolgens aan ouders de benodigde hulp te bieden (1.26). Daarbij is wenselijk dat er geen extra hulpverleners komen, maar dat een gezinsbegeleider daar meer ruimte voor krijgt (4.53). De organisatie streeft ernaar dat de samenwerking een co-ouderschap kan worden (1.24). Daarnaast wilt Lindenhout dat de werkrelatie verder ontwikkelt wordt, om meer actief te kunnen begeleiden (3.28). Tevens hebben zij de wens voor een meer erkennende benadering naar ouders om te kijken wat hun kan helpen (3.30). De Driestroom sluit daarbij aan door de wens dat de ouders vertegenwoordigt moeten worden (5.23). Pluryn wenst dat er meer open communicatie is (4.43). Daarbij wordt benoemd dat het belangrijk is om ouders te erkennen (3.29). Verder stelt het Leger des Heils dat er gekeken moet worden naar de focus van de ondersteuning die aangebracht moet worden (1.28).

“Ik denk dat we het relationele aspect, dus het gewone van het leven en de verbinding, op een normale manier verbinding zoeken met mensen en met ouders, dat is eigenlijk de basis waarop ouders het doen, die samenwerking. We hebben wel eens de neiging om teveel in dat model aan te vliegen. Dat ik denk, ondersteun ook maar die mogelijkheden tot die relatievorming” (1.29, 1.30).

5.3 Conclusie

Samengevat luidt het antwoord op deelvraag twee als volgt:

De training ‘Met twee families leven’ is een veelgenoemde training die gezinshuisouders helpt om een goede samenwerkingsrelatie met ouders te creëren. Deze training is door elke organisatie benoemd voor de samenwerkingsrelatie. Vervolgens verschilt het per organisatie wat zij kunnen aanbieden in een training of methode voor de samenwerkingsrelatie. Er lijken geen specifieke trainingen en methodes te zijn voor de samenwerkingsrelatie tussen de ouder en gezinshuisouder. Ook lijkt het erop dat organisaties verschillende interventies uit methoden en trainingen halen om ondersteuning te kunnen bieden aan de samenwerkingsrelatie van de gezinshuisouder en ouder. Organisaties bieden ook coaching en advies aan gezinshuisouders. Daarbij wordt vanuit een organisatie gezien dat intervisie erg belangrijk is. Hulpverleners worden ingezet wanneer dit voor een goede samenwerking nodig is. De afspraken met betrekking tot het contact met de ouder verschillen. Deze zijn op maat en staan in het belang van het kind. De afspraken worden meestal gemaakt met het omliggende netwerk van het kind en/of ouder. Meerdere organisaties pleiten voor meer ouderbegeleiding, waarbij er gestreefd en gewenst wordt naar co-ouderschap en meer erkenning naar de ouder. Een organisatie stelt dat er gekeken moet worden naar de focus van de ondersteuning die aangebracht moet worden.

Hoofdstuk 6: Uitkomsten vanuit interviews gezinshuisouders

Deelvraag 3

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk dient tot beantwoording van deelvraag drie: Welke contactmomenten zijn er tussen gezinshuisouders en ouders en welke afspraken worden daar nu over gemaakt?

Er zijn codes gemaakt voor de geïnterviewde gezinshuisouders. In de kernlabel lijst staan deze codes volledig (Bijlage 6). GHO staat voor gezinshuisouder en het jaartal gaat om jaar van afname van het interview. De gezinshuisouders zijn genummerd van 1 t/m 4 om de gezinshuisouders te anonimiseren vanwege privacy. In de tekst wordt er verwezen naar 6 t/m 9, wat door geteld is vanuit deelvraag twee. Daar werd er namelijk naar 1 t/m 5 verwezen. Na de punt wat na de nummers 6 t/m 9 staat, komt het concrete fragment nummer, zodat er in de kernlabel lijst gekeken kan worden naar de labelnamen die horen bij het fragment. In het bronnenboek staat de tekst van het fragment. Dit bronnenboek staat niet in dit onderzoek, maar is op te vragen bij de onderzoekers.

In de analyse zal het als eerste gaan over de plaatsen waar contact tussen gezinshuisouders en ouders plaatsvindt. Hierop volgend zal er beschreven worden welke afspraken er gemaakt worden. Hierna wordt beschreven wat de invulling is van de contactmomenten. Vervolgens zal het gaan over de rol van ouders. Ten slotte wordt de rol van gezinshuisouders beschreven.

6.2 Analyse deelvraag 3

Plaats contact

Als het gaat om contact in het gezinshuis zijn er ouders die meerdere malen voor de deur van het gezinshuis staan (6.5). Ook is er een gezinshuisouder die zegt dat contact plaatsvindt bij haar aan de keukentafel (6.13). Wat een gezinshuisouder aanhaalt is dat ouders bijvoorbeeld één keer in de maand bij het gezinshuis komen (7.1). Verder als het om evaluatiemomenten gaat, wordt er gezegd dat die meestal in het gezinshuis zijn en er is een gezinshuisouder die zegt dat ze nooit bij ouder thuis zijn geweest (8.1; 8.2).

Er zijn ook situaties waarbij contact in het gezinshuis niet mogelijk is of niet wenselijk is. Zo geeft een gezinshuisouder aan dat ouders grenzeloos waren en ze bij wijze van spreken bijna eten uit de vriezer haalden. Deze gezinshuisouder heeft er toen voor gekozen om contactmomenten in de speeltuin te houden (6.20). Verder wordt er ook gezegd dat ouders wel eens meegaan naar de kerk (7.6). Er is een keer een contactmoment geweest bij de rechtbank. Het was in het geval van die vader niet veilig om in het gezinshuis af te spreken (7.61). Ook wordt er door diezelfde gezinshuisouder genoemd dat er contact is bij afzwemmen van het kind (7.35). Een andere gezinshuisouder vertelt dat ze wel eens contact met een ouder heeft gehad in het ziekenhuis. Dit omdat het kind in het ziekenhuis lag en gezinshuisouder en ouder hebben toen afgesproken om haar samen te bezoeken (8.14; 8.35). Er wordt ook gezegd dat waarschijnlijk binnenkort een vader bezocht moet worden in de gevangenis (7.11).

Afspraken

Alle gezinshuisouders die geïnterviewd zijn, beamen dat er afspraken gemaakt worden over de bezoeksregeling, wat gaat over wanneer ouders naar het gezinshuis toe komen, maar ook wanneer het kind naar ouders toe gaat (6.6; 7.31; 8.7; 9.9). Eén gezinshuisouder benoemt dat de bezoeksregeling

opgenomen wordt in het plan van het kind (7.31). Weer een andere gezinshuisouder heeft het over enerzijds strakke bezoekenregelingen, maar dat er anderzijds ook niet zulke strakke bezoekenregelingen kunnen zijn. Deze gezinshuisouder vertelt dat strakke bezoekenregelingen gehandhaafd worden, maar wanneer ze wat losser zijn dat ouders veel instemmen recht hebben (9.9; 9.10). Een andere gezinshuisouder heeft het erover dat bezoekenregelingen verschillend kunnen zijn. Een voorbeeld hierbij is dat een meisje op de dag zelf aangeeft aan de gezinshuisouder dat zij 's avonds naar haar moeder gaat (8.7). Voorbeelden van bezoekenregelingen zijn dat ouders één keer in de drie, vier, vijf of zes weken op bezoek komen in het gezinshuis (7.9; 7.16; 7.31).

Verder worden er ook afspraken gemaakt, waarbij er bewust gekozen wordt om een externe partij te betrekken. Zo is er een afspraak gemaakt dat wanneer het met ouders ingewikkeld wordt, er een zorgaanbieder bij het contactmoment aanwezig is (6.14). Verder is er één gezinshuisouder die er bewust voor kiest om afspraken te maken over contact met ouders met de voogd. Voorbeelden hiervan zijn dat het aanpassen van de bezoekenregeling met de voogd wordt gedaan (7.52), dat de voogd het contact met ouders regelt (7.12) of dat de voogd het kind naar ouders brengt (7.62).

Dan zijn er ook nog afspraken die gemaakt worden tussen gezinshuisouders en ouders. Zo is er een afspraak die erom gaat dat ouders een programma moeten maken voor wat ze met hun kind willen ondernemen tijdens het bezoekenmoment (7.57). Ook wordt er een afspraak gemaakt over de hoeveelheid evaluatiemomenten (8.3). Er is ook een afspraak gemaakt dat gezinshuisouder eens in de twee á drie maanden een verslag opstuurt naar moeder hoe het met het kind gaat (8.11). Verder wordt er ook afgesproken dat ouders eerst toestemming moeten geven voordat gezinshuisouders iets op facebook plaatsen over hun kind (7.21). Als het gaat om toestemming vertelt een andere gezinshuisouder dat ouders eerst toestemming moeten geven als gezinshuisouders hun kind mee willen nemen op vakantie (8.37). Verder is er een afspraak gemaakt dat één keer in de maand alle kinderen van het gezinshuis in het weekend naar huis gaan (8.26). Ook wordt er de afspraak gemaakt dat het bezoek van ouders aan gezinshuis, en daarbij het bezoeken van het kind, maar ook contact houden met gezinshuisouders, afhangt van het perspectief van de plaatsing. Dit betekent dat als er een kans bestaat dat het kind weer bij ouders kan gaan wonen dat het contact met ouders dan intensiever is (7.28).

Invulling contactmomenten

Een invulling van een fysiek contactmoment is bijvoorbeeld het hebben van een plaatsingsgesprek tussen gezinshuisouders en ouders. Er wordt hierbij gekeken of beide ouders tegelijk op gesprek kunnen komen of dat het beter is om ouders apart uit te nodigen vanwege bijvoorbeeld een vechtscheiding (6.1). Ook is een invulling van contact het gaan naar oudergesprekken op school. Hierbij wordt gezegd dat gezinshuisouders, als dat mogelijk is, samen met ouders naar een ouderavond gaan (6.17; 7.36). Meerdere malen wordt er aangehaald dat ouders wel eens koffie komen drinken bij gezinshuisouders en daarbij ook in gesprek gaan met elkaar (6.18; 7.17; 8.6; 9.2). Een gezinshuisouder vertelt dat er ouders zijn die wel eens mee eten in het gezinshuis (7.7). En dan is er nog dezelfde ouder waarbij het eerder bij contactplaatsen ging over contact met ouder in het ziekenhuis, die ook vertelt dat ze een keer samen met moeder heeft leren bloed prikken. Het kind kon pas weer naar huis als het thuis ook geprikt kon worden. Aangezien het kind ook wel eens bij moeder logeert, moesten gezinshuisouder en ouder beiden leren prikken (8.36).

In de interviews zijn de volgende feestdagen aanbod gekomen: verjaardag van het kind, kerst, moederdag of vaderdag. Er zijn voorbeelden te noemen waarbij ouders op verjaardagsvisite komen of ouders waarbij dat niet gebeurt. Zo vertelde een gezinshuisouder dat er ouders in de buurt woonden, maar dat er bij verjaardag van het kind helemaal geen reactie was van ouders (6.4) Ook is het bij diezelfde gezinshuisouder nog niet voorgekomen dat ouders op de verjaardag van het kind naar het gezinshuis kwamen. Daar zijn de situaties vaak te ingewikkeld voor (6.16). Een andere gezinshuisouder vertelt dat niet alle ouders op de verjaardag van het kind komen (7.50). Er zijn wel ouders waarbij het mogelijk is dat ze op de verjaardag van het kind naar het gezinshuis komen (7.2; 7.33; 8.5). Hierbij wordt gezegd dat ouders door een gezinshuisouder wel uitgenodigd worden, maar dat het niet zeker is dat ouders ook daadwerkelijk komen (8.21). Verder wordt er in een aantal gevallen ook tussen ouders en gezinshuisouders samengewerkt bij het voorbereiden van de verjaardag van het kind.

“Ik heb wel eens met een moeder, die vrouw had ik toen opgehaald. Zij heeft een verstandelijke beperking en haar heb ik toen opgehaald 's middags en gezegd van nou dan kom je eerder, gaan we samen hapjes maken. Echt om haar te betrekken bij de verjaardag” (8.23).

Een ander voorbeeld van samenwerken met een ouder bij het voorbereiden is dat gezinshuisouder de moeder vraagt om een taart te bakken, omdat de gezinshuisouder weet dat moeder daar goed in is (8.24). Bij het vragen naar hoe de voorbereiding van de verjaardag van het kind verloopt, wordt er door een gezinshuisouder gezegd dat dit automatisch gaat. Deze gezinshuisouder heeft het dan over inkopen en noemt niks over voorbereiden met ouders (7.51).

Het vieren van moederdag of vaderdag wordt op verschillende manieren gedaan. Een gezinshuisouder benoemt hierbij dat ouders bij vader- en moederdag op bezoek komen in het gezinshuis (7.48). Een andere gezinshuisouder vertelde dat zij zelf niks aan moederdag doet, maar dat kinderen op moederdag naar hun moeder toe kunnen (8.25).

Verder wordt ook het vieren van kerst door twee gezinshuisouders aangehaald. De ene gezinshuisouder zegt dat ouders met kerst naar het gezinshuis toe komen (7.5) en een andere gezinshuisouder zegt dat ze op kerstavond met haar eigen kinderen en gezinshuiskinderen kerst viert, maar dat op eerste of tweede kerstdag de gezinshuiskinderen vrij zijn om naar ouders toe te gaan (8.22).

Bij social media gaat het veelal om facebook contact met ouders. Er is een gezinshuisouder die ouders op facebook heeft en die af en toe foto's plaats van de kinderen, zodat ouders mee kunnen kijken (7.20). Een andere gezinshuisouder heeft ouders niet op facebook. Ze vertelt hierbij dat ze niet zomaar een foto van het kind op facebook mag zetten (8.20).

Verder wordt er ook verteld dat er whatsapp contact is tussen gezinshuisouders en ouders (6.21; 8.4; 8.19). Een specifiek voorbeeld bij whatsapp contact is dat een gezinshuisouder vertelt dat een kind in het gezinshuis vaak een nieuwe bril nodig heeft. Wat gezinshuisouder dan doet is met kind naar de opticien gaan en foto's maken van het kind met een paar brillen. Vervolgens appt hij de foto's naar moeder en vraagt hij welke bril moeder het leukst vindt (7.41). Telefonisch contact is er ook tussen gezinshuisouders en ouders (7.32; 7.43; 8.34; 9.11). Een gezinshuisouder vertelt hierbij dat hij dan

soms ook wel een half uur aan de telefoon zit met ouder (7.43). Dit laat zien dat ouders niet alleen aan de telefoon zijn met hun kind, maar ook met de gezinshuisouders.

Rol van ouders

Twee gezinshuisouders vertellen dat sommige ouders wensen hebben met betrekking tot de opvoeding van hun kind (6.2; 6.8; 8.16) Ze hebben bijvoorbeeld wensen met betrekking tot kappers afspraken van het kind of bijvoorbeeld of het kind genoeg beweging krijgt. Ouders komen ook aan met een lijst met bespreekpunten waarin ze hun wensen naar voren kunnen brengen bij het begin van de plaatsing (7.24). Verder vertelt een gezinshuisouder dat sommige ouders aan het begin wensen dat afstand kunnen nemen van het kind en helemaal geen verantwoordelijk meer willen. Die gezinshuisouder zegt daarbij wel: “Weet je wat je zegt, het is niet niks” (8.12).

Bij gedrag van ouders in contact met gezinshuisouders gaat het om uiteenlopende situaties. Het gaat hier om bijvoorbeeld ouders die meewerken (8.38) of ouders die de strijd aangaan (9.4). Een gezinshuisouder vertelt dat er ouders zijn die zomaar bij het gezinshuis komen binnenvallen.

“Er zijn ook ouders die zeggen jullie zijn toch gezinshuis, we kunnen toch altijd binnen vallen bij jullie?” (7.53).

Verder wordt er door een gezinshuisouder aangehaald dat er ouders zijn die interesse tonen in de gezinshuisouder (8.33). Wat ook gezegd wordt is dat ouders een stukje opvoeding doen. Hij zegt hierbij dat het goed is als ouders een stukje opvoeden doen, maar dat hij als gezinshuisouder het specifieke opvoeden doet (9.7). Er is ook een ouder die zich niet aan de afspraak houdt wat betreft tijden van kind weer terug brengen naar gezinshuis. Ze brengt het kind veel later dan de afgesproken tijd terug en is tussendoor niet bereikbaar op haar telefoon (7.54). Ten slotte is het nog zo dat sommige ouders bij de gezinshuisouders blijven zitten in plaats van wat doen met hun kind. Ze vinden het dan gezellig met de gezinshuisouder. De gezinshuisouder ziet dit als probleem, terwijl het ook wel gezellig is, en zegt hierbij dat ouder niet voor gezinshuisouder komt, maar voor kind (7.18).

Rol van gezinshuisouders

Het begrenzen van ouders wordt door drie gezinshuisouders aangehaald, ze benoemen dat het belangrijk is om grenzen te stellen naar ouders. (6.10; 7.19; 8.18). Een voorbeeld van een grens van gezinshuisouder is dat moeder graag wilde dat gezinshuisouder direct vertelde dat het kind op voetbal zat. Dit werd pas later door kind zelf verteld. De gezinshuisouder vertelde daarbij dat ze niet alles direct kan melden aan ouders, dat is haar grens (8.18) Verder benoemt een gezinshuisouder dat het belangrijk is om de regie te houden bij ouders (6.12). Ook vertelt een gezinshuisouder dat aan het begin van de plaatsing de regels aan ouders worden verteld (7.23).

Onder onbewust handelen valt improviseren, maatwerk, leren met ouders om te gaan en twijfel over consequent zijn (6.15; 6.11; 8.32; 7.44). Een gezinshuisouder haalt aan dat ze in het contact met ouders improviseert en vooral kijkt naar wat de jongere aangeeft (6.15). Ze geeft hierbij aan dat het maatwerk is (6.11). Een andere gezinshuisouder vertelt dat ze zichzelf alles behalve consequent vindt, maar dat ze het misschien ook wel is (8.32). Weer een andere gezinshuisouder vertelt dat je het in het begin moet leren hoe je met ouders om moet gaan (7.44).

Bewust handelen gaat over keuze wie met wie belt, de browndale methode en bewust bekwaam zijn (7.45; 7.46; 9.6; 9.12).

De keuze wie met wie belt, gaat om wanneer gezinshuisouders overleggen wie met welke ouder belt. Zo zijn er gezinshuisouders die bewust gezinshuismoeder een vader laat bellen en gezinshuisvader een moeder (7.45). Dit noemt deze gezinshuisvader tactisch contact. Het kan namelijk zo zijn dat moeder de gezinshuismoeder vooral als concurrent ziet. Zij zal niet gauw gaat schreeuwen tegen gezinshuisvader (7.46).

Een andere gezinshuisouder heeft het over de browndale methode. In het kort is dit het verdelen van de ouderschap en opvoedrollen tussen ouders en gezinshuisouder (9.6) Deze gezinshuisouder vertelt dat hij bewust bekwaam handelt (9.12). De browndale methode zal verder uitgelegd worden in deelvraag vier.

Als laatste gaat het over gezinshuisouders die ouder betrekken en wanneer het lastig is om ouders te betrekken. Voorbeelden van ouders betrekken zijn: planning van een ouderavond doorsturen (7.38), zeggen dat je ouder nodig hebt bij de zorg voor het kind (8.13), ouders op de hoogte houden over het kind (7.40; 8.9) en rapporteren (7.59). Er is ook een gezinshuisouder die het kind naar ouder brengt wanneer het voor ouder lastig is om kind op te halen bij het gezinshuis (8.8).

Het wordt door een gezinshuisouder gezegd dat het betrekken van ouders lastig is wanneer er ouders tussen zitten die gezinshuisouder nooit zullen vertrouwen. Op de hoogte houden en ouder betrekken hebben maken daarin geen verschil (7.39). Er wordt ook door een gezinshuisouder gezegd dat bij een ouder het niet meer lukte om contact te houden. Er waren wisselende periodes en ook veel onrust waardoor gezinshuisouder afscheid heeft genomen van ouder (9.3).

6.3 Conclusie

Het antwoord op deelvraag drie is als volgt:

De plaatsen van contact zijn: in het gezinshuis, de speeltuin, de rechtbank, het ziekenhuis, in de kerk of bij het afzwemmen van het kind. Bezoekregelingen worden verschillend ingedeeld. Ook kiest de ene gezinshuisouder om het op te nemen in het plan van het kind, terwijl een andere gezinshuisouder dit in overleg doet met ouder. In sommige gevallen wordt ervoor gekozen om een zorgaanbieder of de voogd te betrekken bij afspraken. Weer andere gezinshuisouders kiezen ervoor om afspraken met ouders zelf te maken. Meerdere gezinshuisouders halen aan dat ze wel eens koffie drinken met ouders in het gezinshuis. Een andere invulling kan het bijwonen van een ouderavond zijn. De meeste gezinshuisouders geven aan dat ouders naar het gezinshuis komen voor de verjaardag van hun kind. Er is één gezinshuisouder die ouders betreft in de voorbereiding. Bij het vieren van moederdag of vaderdag nodigt de ene gezinshuisouder ouders uit en de andere gezinshuisouder laat kinderen naar ouders toe gaan. Wat betreft social media heeft één gezinshuisouder de ouders op facebook. Er wordt contact gelegd via whatsapp. Ook wordt er gezegd dat er telefonisch contact is tussen gezinshuisouders en ouders. Ouders hebben wensen wat betreft de opvoeding van het kind. Bij gedragingen van ouders gaat het om ouders die goed mee werken of juist niet. Hier zijn verschillende scenario's in. De rol van gezinshuisouders gaat over het begrenzen van ouders, betrekken, onbewust handelen en bewust handelen. Twee gezinshuisouders hebben het over improviseren, maatwerk of dat het een kwestie is van leren omgaan met ouders. Eén gezinshuisouder heeft het over het gebruiken van een methode.

Hoofdstuk 7: Onderzoeksresultaten van alle betrokkenen

Deelvraag 4

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt deelvraag 4 beantwoord: *Welke werkvormen passen in een scholing, die gezinshuisouders helpt, bij het methodisch vormgeven van de contacten met ouders?*

Ten eerste worden de uitkomsten vanuit de interviews en gesprekken op de inspiratiedag met gezinshuisouders beschreven. In de analyse wordt beschreven wat gezinshuisouders wensen met betrekking tot scholing. Ook wordt de steun van de organisatie toegelicht die de gezinshuisouders benoemd hebben. Wij hebben er voor gekozen om deze informatie in deelvraag vier te beschrijven, omdat dit vanuit de gezinshuisouders komt en zij vervolgens vanuit de ondersteuning van de organisatie scholing kunnen wensen. Daarop volgend zullen de bestaande werkvormen beschreven worden die in een scholing kunnen passen die de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders positief kunnen vormgeven. De trainingen en methodes worden beschreven vanuit de interviewresultaten met de organisaties en toegelicht vanuit literatuur. Er zal in deze deelvraag verwezen worden naar literatuur en fragmenten die terug zijn te vinden in het kernlabel lijst. De fragmenten van de interviews met de gezinshuisouders zijn opgenomen in een aparte labellijst en de kernlabel lijst (Bijlage 7) bevat deze codefragmenten. GHO staat voor gezinshuisouder met het daarbijbehorende initiaal. De fragment verwijzingen waarbij deelvraag twee beschreven staat, staan voor eerder gebruikte fragmenten vanuit deelvraag twee.

7.2 Analyse deelvraag 4

Wensen voor scholing vanuit gezinshuisouders

Op de inspiratiedag is er met verschillende gezinshuisouders gesproken. Een gezinshuisouder benoemde dat ze graag meer scholing wenst hoe om te gaan met de begrenzing naar ouders. De gezinshuisouder benoemde dat zij het lastig vindt om met grenzeloos gedrag om te gaan (Bijlage 9, GHO P). De gezinshuisouder gaf tenslotte een suggestie voor een georganiseerde dag met gezinshuisouders, ouders en begeleiders, waar gezinshuisouders bij zijn aangesloten. Er kunnen vervolgens op deze dag gesprekken met alle partijen plaatsvinden en eventuele afspraken gemaakt worden (Bijlage 9, GHO P). Ook wordt benoemd dat het lastig kan zijn om met ouders om te gaan, wanneer gezinshuisouders het idee hebben dat ouders er 'niet echt' zijn. Dit wordt bespreekbaar gemaakt met de voogd (Bijlage 9, GHO H). Het handelen in het contact komt voort uit ervaring (Bijlage 9, GHO M). Het blijven kijken en luisteren is erg belangrijk. Ook wordt er gekeken wat ouders zelf willen (Bijlage 9, GHO M). De gezinshuisouder geeft aan dat richtlijnen een mogelijke ondersteuning kunnen zijn. Bijvoorbeeld: Hoe bereid je ouders voor wanneer het kind uit huis geplaatst wordt, omdat ouders meestal niet weten wat de impact is (Bijlage 9, GHO M). De gezinshuisouder benoemt dat het goed zou zijn dat er een boekje is met de taken voor ouder met betrekking op het kind (Bijlage 9, GHO M). Ouders zouden ook meer meegenomen moeten worden in het verhaal. Dit kan bij de voogd liggen, maar ook bij de gezinshuisouder (Bijlage 9, GHO M). Soms is het contact met een ouder niet voor te bereiden (Bijlage 9, GHO L). Er wordt benoemd dat je zelf het gevecht moet aangaan met ouders en aan de kinderen laat zien dat je contact aangaat met ouders. De gezinshuisouder zorgt ervoor dat ouders in contact gebracht worden met elkaar, dat ze elkaar vervolgens kunnen ondersteunen in het acceptatieproces (Bijlage 9, GHO L). De gezinshuisouder ziet graag stagiaires als scholingssysteem.

Studenten kunnen soms makkelijker aansluiten bij de kinderen en kunnen op een andere manier handelen, wat gezinshuisouders nieuw inzicht biedt. Gezinshuisouder E. benoemde dat zij geen scholing heeft ontvangen hoe om te gaan met ouders (Bijlage 9, GHO, E). Hier wenst de gezinshuisouder ook geen scholing voor. De gezinshuisouder gebruikt de RET-methode. De RET-methode is een coachingsmethode waarbij de focus ligt op het interpersoonlijke en systemische perspectief (Grüne, 2007).

Uit interviews is gebleken dat niet elke gezinshuisouder scholing wenst (7.64, 9.14). Een gezinshuisouder geeft aan dat dit zelf geregeld moet worden en dat iedereen het anders doet (7.64, 7.66, 7.67). Een gezinshuisouder benoemde ook dat ze tijdens het interview niet wist wat voor scholing zij wilde (8.39). Tevens noemde dezelfde gezinshuisouder dat ze graag deelneemt aan alle trainingen (8.40).

Ook is er gevraagd welke ondersteuning organisaties bieden met betrekking op het methodisch vormgeven van het contact met ouders. Een gezinshuisouder benoemde dat hij ondersteund wordt door een gedragswetenschapper, maar dat methodes weinig aan bod komen. Deze gezinshuisouder heeft hier wel behoefte aan (Bijlage 9, GHO J). Tevens benoemt de gezinshuisouder dat de taken van de ouders, gezinshuisouders en stagiaires beter gekaderd moeten worden. Er wordt op dit moment veel gehandeld vanuit ervaring, maar het zou goed zijn dat er een methode is om de doelen te evalueren.

'Het is niet helemaal helder hoe je van A naar B komt, bijvoorbeeld met het kind of in de samenwerking met ouders.' (Bijlage 9, GHO J).

Bestaande ondersteuningsvormen vanuit de organisatie

Vanuit de organisatie ontvangt de gezinshuisouder hulp van de behandelcoördinator en systeemtherapeut. De gezinshuisouder gaf aan dat het prettig is dat er met meerdere personen gekeken kan worden naar de lastige punten (Bijlage 9, GHO P).

Ook wordt er van een organisatie verwacht dat de gezinshuisouder deelneemt aan de scholingen die zij bieden. Als gezinshuisouder is het mogelijk om zelf in te schrijven voor een training. Er zijn trainingen over hoe een gezinshuisouder om moet gaan in het contact met ouders (7.66; 7.67). In de training, van Parlan, wordt er bij gezinshuisouders inzicht gegeven hoe de communicatie binnen kan komen bij ouders. Tevens wordt er ook gebruik gemaakt van rollenspellen (8.41; 8.42).

“Nou ik heb een training gehad, nou dat is denk ik wel al twee jaar terug hoor ook over omgang met ouders met ook agressie van ouders, maar daarin werd in de training werd ook gezegd, werd je er ook op gewezen van dingen die ik zeg en doe hoe dat binnen kan komen bij ouders.” Gezinshuismoeder: (8.41).

Een andere gezinshuisouder benoemde dat hij één keer in de twee weken werkbegeleiding ontvangt, waarbij de werkbegeleider regelmatig kijkt hoe alles loopt (9.15; 9.16). Daarnaast is er ook begeleiding van de gedragswetenschapper, waarbij alle zaken besproken worden. Ook worden er scholingen, cursussen en BHV vanuit de organisatie geboden (9.17).

Werkvorm 'De Browndale Methode'

In deelvraag drie is de Browndale methode genoemd vanuit een interview met een gezinshuisouder. Deze oude methode uit 1976 is beperkt te vinden op het internet, waardoor de informatie over de Browndale methode gering wordt benoemd (Bijlage 8). De oprichter van de Browndale methode, John L. Brown, heeft de filosofie beschreven van de methode. Er is ook een onderdeel dat gericht is op de biologische familie van het uithuisgeplaatste kind. Vanuit de Browndale methode wordt het kind gezien als belangrijk onderdeel van zijn biologische familie en hun geschiedenis. Er wordt benoemd dat een kind niet gediagnosticeerd kan worden zonder zijn familie of geschiedenis erbij te betrekken. De familie van het uithuisgeplaatste kind moet altijd een centrale rol spelen in alles wat professionele opvoeders met het kind ondernemen. Er wordt benoemd dat hulpverlening voor het kind geboden moet worden met het idee dat ouders en familie van het kind meer te bieden hebben dan wat voor plannen professionele opvoeders kunnen bieden. Er zouden specifieke rollen moeten zijn voor elk familielid (Brown, 1976). Vanuit het interview met GH04 werd er inzicht geboden in de rollen van gezinshuisouders en ouders. De gezinshuisouder werkt met het opvoederschap en het ouderschap. Taken die bij het opvoederschap horen zijn bijvoorbeeld het oplossen van ruzies, een conflict aangaan en complimenten geven. Taken van het ouderschap zijn bijvoorbeeld het kind mee nemen naar de kapper en winkelen. De gezinshuisouder maakt hier een onderscheid in door de opvoedtaken zelf te doen als professional en de taken van het ouderschap bij de ouder te laten (Bijlage 8). Deze methode sluit aan bij het methodiekboek *'Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie'*, wat beschreven is in deelvraag één. De rollen ouderschap, opvoederschap en zeggenschap worden in deze methodiek ook verdeeld tussen de ouder en professionele opvoeder (Haans et al., 2004).

Werkvorm 'De Onzichtbare Koffer'

De onzichtbare koffer is een onderdeel van de training 'Zorgen voor getraumatiseerde kinderen.' (deelvraag 2; 2.28). Deze training is ontwikkeld om opvoeders kennis en vaardigheden te laten opdoen die nodig zijn om effectief te kunnen zorgen voor getraumatiseerde kinderen en jongeren (Coppens, L. & van Kregten, C., 2015, pp. 4-11).

In het boek *lesgeven aan getraumatiseerde kinderen*, wordt de onzichtbare koffer ook benoemd. Alle kinderen ontwikkelen in hun vroege jeugd bepaalde overtuigingen en verwachtingen, die ze in de onzichtbare koffer mee nemen. De koffer is vaak gevuld met negatieve overtuigingen en verwachtingen. Bepaald gedrag kan bij het kind reacties oproepen die hij of zij vroeger heeft opgedaan. Dit kan vergeleken worden met een ijsberg. Het gedrag van een kind is het topje van de ijsberg. Onder water, het onzichtbare gedeelte, bevindt zich het grootste gedeelte. Dit zijn de negatieve overtuigingen en verwachtingen van het kind, anderen en de wereld (Coppens, van Kregten, & Schneijderberg, 2016, p. 82).

In het interview met Parlan werd benoemd dat dit onderdeel van de training ook gebruikt kan worden voor gezinshuisouders die moeite hebben met de samenwerking met ouders. Via deze methode kan er inzicht ontstaan in de gedachten en gevoelens van ouders, waarop de gezinshuisouders vervolgens kunnen handelen (deelvraag twee; 2.28, 2.29, 2.30). Vervolgens kan de samenwerkingsrelatie beter ontwikkeld worden, doordat gezinshuisouders mogelijk sneller methodisch zullen handelen, omdat zij het inzicht hebben gekregen in de gedachten, gevoelens en het gedrag van ouders.

Werkvorm rollenspellen

Vanuit de interviews met organisaties is gebleken dat het uitspelen van rollenspellen inzicht kan geven aan de gezinshuisouders (deelvraag twee; 4.45). Een organisatie benoemt dat het goed is om daarmee te blijven oefenen (deelvraag twee; 2.43). Een rollenspel is een goed instrument in het hulpverleningsproces. Het biedt de cliënt de mogelijkheden om aan een probleem te werken en te oefenen (Stein, 2000, p. 24). Niet iedere organisatie heeft het belang van rollenspellen benoemd. Vanuit de verschillende fragmenten, literatuur en eigen ervaringen van oefeningen in voorgaande studiejaar, is het belangrijk dat deze werkvorm aangeboden en geoefend wordt door gezinshuisouders. Op deze manier kunnen zij inzicht in hun eigen handelen verwerven.

Werkvorm intervisie

Vanuit een organisatie wordt benoemd dat intervisie ook een belangrijke werkvorm is. De uitwisseling wordt daarin erg gewaardeerd waarbij er veel uitgehaald wordt (deelvraag twee; 4.47). Intervisie is een manier om van je vakgenoten te leren. Aan de hand van het gestructureerd te bespreken van situaties in de dagelijkse praktijk, wordt het probleem ontrafeld en kunnen oplossingen worden gevonden (Bisschop, A. & Blom, 2006, pp. 126-128). Een organisatie benoemt dat gezinshuisouders onderling een intervisie groep hebben.

“De gezinsouders hebben onderling met elkaar een intervisie groep en daar wordt dit ook...weet ik zeker dat ouders veelvuldige onderwerp is” (deelvraag twee; 4.19).

Sommige organisaties bieden intervisie aan. Het zou helpend en ondersteunend zijn wanneer iedere organisatie intervisie aan gezinshuisouders biedt. De regie wordt dan ook in handen gelegd van een externe deskundige die de intervisie begeleid (Bisschop, A. & Blom, 2006, pp. 126-128).

“En je komt steeds weer een andere ouder tegen die ook wel iets met jezelf doet. Dus daarom is die intervisie ook wel belangrijk, die reflectie, ik denk dat dat ook een belangrijk item is waar we meer oog voor hebben de afgelopen jaren. En dat dat plaats gaat vinden. Anders kun je lukraak een training plakken, maar het moet ook gaan leven” (deelvraag twee; 4.35).

7.3 Conclusie

Samengevat luidt het antwoord op deelvraag vier als volgt:

Vanuit de interviews hebben gezinshuisouders wensen uitgesproken met de betrekking tot scholing. Scholing die wordt gewenst is het omgaan met grenzeloos gedrag, het omgaan met ‘afwezige ouders’ en het inzetten van stagiaires. Ook zou het helpend zijn wanneer de taken van de ouders, gezinshuisouders en stagiaires beter gekaderd zijn. Vanuit organisaties worden trainingen geboden waarin wordt verwacht dat gezinshuisouders hier aan deelnemen. Twee jaar geleden was er een training hoe je als gezinshuisouders om hoort te gaan met de agressie van ouders. ‘De Browndale methode’ bestaat onder andere uit een interventie wat onderscheid maakt tussen het opvoeder- en ouderschap. Deze methode sluit goed aan bij het methodiekboek ‘Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie’. Het onderdeel ‘De Onzichtbare Koffer’, vanuit de training ‘Zorgen voor het getraumatiseerde kind’, kan ingezet worden bij gezinshuisouders die moeite hebben in de samenwerking met ouders. Deze methode kan helpend en ondersteunend zijn voor de gezinshuisouder en ouder, omdat de gezinshuisouder methodisch kan handelen op het verkregen inzicht vanuit de methode. Rollenspellen uitvoeren is ook een geschikte werkvorm om inzicht te creëren bij gezinshuisouders. Het biedt mogelijkheden om aan een probleem te werken en te oefenen.

Intervisie is ook een belangrijke werkvorm. De problemen worden ontrafeld en er kunnen oplossingen worden gevonden.

Hoofdstuk 8: Conclusies en aanbevelingen

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de hoofdvraag beantwoord. De hoofdvraag luidt: *Hoe kunnen gezinshuisouders op methodische wijze de contacten vormgeven die zij hebben met ouders van de jongeren die in hun gezinshuizen wonen?* Er is literatuuronderzoek en praktijkonderzoek uitgevoerd om de hoofdvraag te beantwoorden. In dit hoofdstuk worden er conclusies getrokken uit de resultaten. Hier vloeien vervolgens de aanbevelingen uit.

8.2 Conclusie

Geen specifieke methodiek

Vanuit de interviews met organisaties is er gesteld dat er geen specifieke methodiek is voor de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Daarbij is het opvallend dat er vanuit de organisaties ook onwetendheid is over specifieke methodes met betrekking tot de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Organisaties halen verschillende onderdelen uit methodes en trainingen om ondersteuning te bieden aan de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders. Opvallend is dat er in de literatuur wel een specifieke methodiek gevonden is voor de pleegzorg, namelijk het programma: Samenwerking Ondersteunen in Pleegzorg, waarbij de samenwerking tussen ouders en pleegouders centraal staat. Incredible Years lijkt een goede interventie te zijn voor de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Vanuit de literatuur is gebleken dat dit een effectieve interventie is tussen ouders en pleegouders.

Methodisch handelen

Vanuit de literatuur is opgevallen dat het stukje bewustzijn van je handelen een belangrijke component is in het methodisch handelen. Meerdere gezinshuisouders beamen dit. Verder valt het op dat gezinshuisouders het vooral hebben over improviseren, maatwerk en handelen vanuit ervaring naar ouders toe. Methodisch handelen lijkt bij deze gezinshuisouders te ontbreken. Gezinshuisouders handelen waarschijnlijk met een voorbedachte rade, waarbij het echter lijkt dat gezinshuisouders het lastig vinden om onder woorden te brengen waarin ze methodisch handelen.

Het valt op dat meeste gezinshuisouders aangeven dat ouders naar het gezinshuis komen voor de verjaardag van hun kind. Over het voorbereiden van de verjaardag van het kind valt het op dat er één gezinshuisouder is die ouders betreft in de voorbereiding. Andere gezinshuisouders hebben hier niet over gesproken. Een andere gezinshuisouder vertelt dat hij zelf de voorbereidingen treft. Het lijkt hierdoor alsof methodisch handelen bij een verjaardag bij de meeste gezinshuisouders niet aan bod komt.

Rollen

Het valt op dat zowel in de literatuur als bij de interviews het gaat over de verschillende rollen die ouders en professionele opvoeders hebben. Zo komt in de literatuur het 'Methodiekboek Ouderbegeleiding bij Roldifferentiatie' naar voren. Dit lijkt op de 'Browndale Methode' die aangehaald wordt door een gezinshuisouder. 'De Browndale Methode' is volgens het interview een werkzame methode, waarbij het wel opvallend is dat er geringe informatie te vinden is op het internet. Het Methodiekboek en 'De Browndale Methode' gaan over de rollen ouderschap en opvoederschap en welke taken daaronder vallen. Vanuit de inspiratiedag is de wens benoemd dat de taken van de ouder

en opvoeder beter gekaderd moeten zijn. Over deze taken heerst onduidelijkheid. Deze wens kan mooi aansluiten bij de 'Browndale methode' en 'Ouderbegeleiding bij Roldifferentiatie'.

Grenzen stellen

Vanuit de literatuur is gesteld dat het grenzen stellen wordt gezien als een helpende factor in de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders. Gezinshuisouders benoemen tevens dat het stellen van grenzen van belang is naar ouders. Vanuit een onderzoek is er gesteld dat pleegouders ondersteuning willen in het stellen van grenzen naar ouders. Opvallend is dat dit wordt bekrachtigd door een interview met een gezinshuisouder. De gezinshuisouder benoemde dat zij hierin scholing en ondersteuning wenst.

Afspraken

Vanuit de literatuur wordt het belang van afspraken benoemt. Opvallend is dat de literatuur pleit voor een stabiele bezoeksregeling maar dat er vanuit de interviews benoemt wordt dat bezoeksregelingen zowel ongestructureerd als gestructureerd kunnen zijn. Vanuit de literatuur en interviews met gezinshuisouders blijkt dat beiden een werkende bezoeksregeling kunnen zijn. Het lijkt hierbij belangrijk te zijn dat er rekening gehouden wordt met de mogelijkheden van het kind, ouders en gezinshuisouders.

Ondersteuning vanuit organisaties

Vanuit de interviews en literatuur wordt gesteld dat intervisie een geschikte werkvorm is voor gezinshuisouders. Problemen worden besproken waarbij oplossingen gevonden worden. Opvallend is dat verschillende organisaties wel pleiten voor intervisie, terwijl niet iedere organisatie vanuit de interviews dit aanbiedt. Vanuit de interviews en literatuur wordt ook benoemd dat rollenspellen goed aansluiten om inzicht te creëren tussen de samenwerking van ouders en gezinshuisouders. Het is goed om met rollenspellen te blijven oefenen. De 'Onzichtbare Koffer' is een goede werkvorm wat aansluit op de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders. Opvallend is dat twee organisaties over deze werkvorm gesproken hebben.

Het samenvattende antwoord op de hoofdvraag: Er kan door middel van ondersteuning van organisaties gewerkt worden tussen ouders en gezinshuisouders om de contactmomenten methodisch vorm te geven. Interventies, rollenspellen en werkvormen bieden ondersteuning. Door onderscheid te maken tussen de taken van het ouderschap en opvoederschap wordt er methodisch gehandeld. Verder kan er voorbereid worden op contact met ouders en kan er bewust gehandeld worden. Dit beschouwend leidt tot het methodisch handelen van gezinshuisouders.

8.3 Aanbevelingen

- Er is geen eenduidige methode voor de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Een aanbeveling hierbij is dat er een methode ontwikkeld moet worden die zich specifiek richt op de samenwerking tussen de ouders en gezinshuisouders. Deze methode biedt de organisatie aan de gezinshuisouders, zodat zij gezinshuisouders hierin kunnen begeleiden. Volgende componenten moeten volgens de uitkomsten aanwezig zijn:
-Kennis verruimen aan gezinshuisouders over het omgaan met ouders. Dit zowel op specifiek gebied rondom bepaald gedrag wanneer de plaatsing niet geaccepteerd wordt, maar ook op het globale gebied en dan met name: Hoe betrek ik als gezinshuisouder een ouder?

-Gespreksvaardigheden oefenen. Hoe breng ik iets als gezinshuisouder naar ouder?

-Rollenspellen. Dit om inzicht te verkrijgen in bepaald gedrag.

-Intervisie. Dit om problemen te ontrafelen en een oplossing te kunnen bedenken. Denk hierbij ook aan de werkvorm De Onzichtbare Koffer. Deze werkvorm laat zien hoe belangrijk het is om inzicht in het gedrag van ouders te krijgen om een betere samenwerking te creëren.

Echter kan het ook helpend zijn om de werkzame onderdelen te halen uit trainingen en methodieken die zich richten op de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Hieruit zou uiteindelijk ook een methodiek ontwikkeld kunnen worden.

- Literatuur en interviews benoemen het belang van opvoederschap en ouderschap taken. Dit sluit aan bij 'De Browndale Methode'. Een aanbeveling hierbij is om een vervolgonderzoek naar 'De Browndale Methode' te doen. Dit zowel op literatuur als praktisch onderzoek.
-Een literatuuronderzoek is van belang om meer informatie over de methode in te winnen.
-Praktisch onderzoek is van belang om de effectiviteit te toetsen.
- Gezinshuisouders wensen voor meerdere onderwerpen scholing en ondersteuning. Een aanbeveling hierbij is dat een organisatie thema avonden kan organiseren om gezinshuisouders te ondersteunen in hun wensen wat betreft scholing. Wat hierbij aan bod kan komen is:
-Inzicht bieden binnen het vraagstuk; het probleem erkennen en benoemen.
-Informatie bieden hoe om te gaan met het vraagstuk.
- Vanuit de literatuur en interviews wordt gesteld dat intervisie een belangrijke werkvorm is. Buiten een specifieke methodiek om, is het alsnog van belang dat intervisie door iedere organisatie geboden moet worden aan gezinshuisouders. Zoals eerder benoemd worden problemen ontrafeld en worden er oplossingen geboden. De organisatie kan de intervisie leiden en ondersteuning bieden.
- Om de contactmomenten, zoals een verjaardag, goed voor te kunnen bereiden, is het van belang dat er goed met ouders wordt afgestemd. Vanuit de interviews, met zowel de organisaties als gezinshuisouders, blijkt dat gezinshuizen de verjaardagen verschillend vieren. De organisatie zou ondersteuning kunnen bieden in de afspraken die gezinshuisouders en ouders met elkaar kunnen maken met betrekking tot de verjaardag. Wanneer gezinshuisouders zelf de afspraken maken is het goed om ouders hierin te betrekken.

Op een aantal aanbevelingen is ook ons product gebaseerd. Zie hiervoor bijlage 10.

Hoofdstuk 9: Discussie

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven wij de toegevoegde waarde van ons onderzoek voor het lectoraat. Hierop volgt een kritische blik vanuit de interviewresultaten. Daarop volgend bieden we een overzicht van onze aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

9.2 Discussie

Toegevoegde waarde

Het lectoraat tracht antwoorden te vinden op de volgende vragen: ‘Welke interventies zijn er in binnen- en buitenland?’ ‘Welke ondersteuning krijgen gezinshuisouders van hun organisatie?’ en ‘Welke wensen hebben gezinshuisouders met betrekking op ondersteuning?’ Wij zijn tot de ontdekking gekomen dat er nog weinig onderzoek gedaan is naar gezinshuisouders, om die reden is ons onderzoek zo belangrijk. Door de Jeugdwet komen er steeds meer gezinshuizen. Het is erg belangrijk dat gezinshuisouders genoeg ervaring en kennis bezitten om goed om te kunnen gaan met de kinderen en ouders. Tevens is het ook belangrijk dat ze voldoende ondersteuning krijgen van hun organisatie. In ons onderzoek hebben wij geconcludeerd dat organisaties veel ondersteuningsvormen aan gezinshuisouders bieden. Helaas lijkt er wel een specifieke ondersteuningsvorm op de samenwerking en het methodisch handelen te ontbreken. We denken dan ook dat onze bevindingen van toegevoegde waarde zullen zijn voor organisaties. Organisaties kunnen een nieuwe methode ontwikkelen en de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders meer in het belang zetten. Dit alles natuurlijk in het belang van het kind.

Kritische blik vanuit de interviews

Er is onderzoek uitgevoerd bij vijf organisaties, wat een veelzijdig beeld geeft van de ondersteuning en wensen. Per studentenkoppel van het lectoraat is er een interview bij de organisatie afgenomen. De organisaties zijn geïnterviewd met de verschillende onderwerpen vanuit de verschillende onderzoeksthema's van de lectoraat studenten. Hierdoor kan het zijn dat er niet voldoende is doorgevraagd op bepaalde onderzoeksthema's, wat de betrouwbaarheid minder kan maken. Wel is er gewaarborgd dat andere studenten van het lectoraat ons thema goed uitvragen. Dit is gedaan door middel van een uitleg van ons thema en ook zijn er doorvraag vragen toegevoegd op de vragen. Bij de interviews is met één á twee professionals gesproken. Het kan zijn dat deze professionals geen volledig beeld hebben op de geboden ondersteuning, waardoor er geen volledige ondersteuning benoemd kan zijn. Hierbij is het wel zo dat de professionals die gesproken zijn voorzichtig uitgekozen zijn door het lectoraat. Dit om te zorgen dat deze professionals zoveel mogelijk zouden kunnen vertellen over de organisatie. Tevens hadden we een beperkte interview tijd en werden meerdere onderzoeksthema's besproken waardoor eventueel ook meerdere ondersteuningsmogelijkheden niet aan bod zijn gekomen. Wel hebben we ervoor gezorgd dat de vragen zo concreet en alomvattend waren, zodat ondanks de tijd, we nog veel te weten konden komen.

Voor ons onderzoek zijn verschillende gezinshuisouders geïnterviewd. De analyses van ons onderzoek zijn beschreven vanuit de interviews, wat maakt dat de resultaten betrouwbaar zijn. Er is een semigestructureerd interview gebruikt voor de gezinshuisouders. Door een semigestructureerd interview te gebruiken, was er de mogelijkheid voor doorvragen waardoor wij meer gedetailleerde informatie kregen. Voor ons onderzoek hebben wij een klein aantal gezinshuisouders geïnterviewd, waardoor de uitkomsten van het onderzoek niet gegeneraliseerd kunnen worden voor alle gezinshuisouders. Wel hebben wij naast de interviews meerdere gezinshuisouders gesproken op de

inspiratiedag, wat tot nieuwe inzichten leidde. Tevens werden bepaalde uitkomsten van de interviews benadrukt door de gezinshuisouders van de gezinsinspiratie dag, wat zorgt voor een betere betrouwbaarheid.

Vervolgonderzoek

Vanuit de aanbevelingen zijn er een aantal punten gekomen voor vervolgonderzoek. Hieronder een overzicht:

- Gericht praktijk- en literatuuronderzoek uitvoeren naar de Browndale methode (Hoofdstuk 10).
- Onderzoek uitvoeren naar bestaande methodes die gezinshuisouders gebruiken. Het doel van dit onderzoek is om een breder scala aan methodes in ontdekken. Hierin moet zowel theoretisch als praktijkonderzoek gedaan worden. Praktijkonderzoek is nodig om te ontdekken welke methodes er gebruikt worden en/of deze als effectief ervaren worden. Literatuuronderzoek is nodig om te ontdekken of deze methodes in de literatuur beschreven staan. Daarbij is het belangrijk om de uitgangspunten te ontdekken.

Bovenbeschreven aanbevelingen moeten kwalitatief onderzocht worden. De reden hiervoor is dat er naar effectiviteit en bruikbaarheid gekeken moet worden. Bij kwalitatief onderzoek gaat het om betekenis. De respondenten krijgen de ruimte om hun eigen bevinden te vertellen. Zo kan er inzichtelijk gemaakt worden hoe het in de praktijk wordt ervaren (Van Der Donk & Van Lanen, 2017).

Bibliografie

- Aartsen, Y. (2016). Samenwerking tussen ouders en pleegouders: Dat gaat wel heel ver. Arnhem: Lindenhout.
- Barber, J. G. & Delfabbro, P. H. (2003). The first four months in a new foster placement: Psychosocial adjustment, parental contact and placement disruption. *Journal of Sociology & Social Welfare*, 30, 69-85.
- Bartelink, C. (2008). Methodisch werken verbetert AMK-beslissing: beslissen over vermoedens van kindermishandeling. *Jeugd en Co Kennis*, 2(1), 40-51.
- Bassant, J. & De Roos, S. (2013) *Methoden voor Sociaal Pedagogisch Hulpverleners*. Bussum: Coutinho.
- Belenger, L. & Vanderfaeillie, J. (2016). Samenwerking Ondersteunen in Pleegzorg: evaluatie en implementatie van een ondersteuningsprogramma. Leuven: Steunpunt Welzijn, volksgezondheid en gezin.
- Blom, A., & Bisschop, C. (2006). De kracht van intervisie. *Pallium*, 8(4), 126-128.
- Brown, J. L. (1976). The philosophy and rationales of The Browndale Treatment Process Part One. Geraadpleegd op 23 mei 2018, van <http://www.browndale.net/id4.html>
- Browne, D., & Moloney, A. (2002). 'Contact Irregular': a qualitative analysis of the impact of visiting patterns of natural parents on foster placements. *Child and Family Social Work*, 7(1), 35-45.
- Cardol, G. (2014). De transformatie. *Maatwerk*, 15(4), 25-27.
- CHE. (z.d.). *Jeugd en Gezin*. Geraadpleegd op 19 februari 2018, van: <https://www.che.nl/jeugdengazin>
- Coppens, L., Kregten van, C., & Schneiderberg, M. (2016) *Lesgeven aan getraumatiseerde kinderen: Een praktisch handboek voor het basisonderwijs (1e druk)*. Amsterdam-Zuidoost: SWP
- Coppens, L., & van Kregten, C. (2015). Zorgen voor getraumatiseerde kinderen. *Kind & Adolescent Praktijk*, 14(3), 4-11.
- Clarijs, R. (2013). Discontinuïteiten dwingen gezinshuizen tot ander beleid. *Jeugdbeleid*, 7(1), 43-54.
- Daamen, W. (2014). *Ouders, pleegouders en professionals: posities en samenwerking*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Daamen, W. (2017). *Partnerschap met ouders. Wat werkt?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- De Baat, M., Boendermaker, L., & Pots, C. (2009). *Wat werkt in de pleegzorg?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

- De Jong, T. (2011). In huis en hart: Interviews met pleegouders. Assen: Van Gorcum.
- Driestroom. Ik zoek ondersteuning. Zorgaanbod. Geraadpleegd op 14 april 2018, van: <https://www.driestroom.nl/ik-zoek-ondersteuning/zorgzoeker>
- De Swart, J., Roelofs, D., & Lieben, E. (2016). Samen de schouders eronder. Jeugdbeleid, 10(3), 133-138.
- Ensie. (2018). Concept. Geraadpleegd op 13 maart 2018, van: <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/concept>
- Familienet. (z.d.). Functies. Geraadpleegd op 21 april 2018, van <https://www.familienet.nl/features.html>
- FCB. (2015). Scholing. Geraadpleegd op 13 maart 2018, van: <https://www.fcb.nl/sterk-in-je-werk/ontwikkel-en-profileer-jezelf/scholing>
- Gardeniers, M., & De Vries, A. (2012). Continuïteit in gezinshuizen: Ervaring gezinshuisouders en onderzoeksgegevens verzameld. Geraadpleegd op 22 februari 2018, van: <https://www.gezinspiratieplein.nl/publicaties/over-gezinshuizen/48-continuïteit-in-gezinshuizen/file>.
- Gardeniers, M., De Vries, A., Van Londen, M., & Meuwissen, I. (2011, oktober). Factsheet gezinshuizen. Gezinshuizen in Nederland; een verkenning. Rudolphstichting & Gezinshuis.com. Geraadpleegd op 22 februari 2018, van: <https://www.gezinspiratieplein.nl/lezen-weten/publicaties-per-thema/over-gezinshuizen/3-factsheet-gezinshuizen-2011/file>
- Gezinshuis.com. (z.d.). Gezinshuizen: Kleinschalig en uniek. Geraadpleegd op 2 juni 2018, van <http://www.gezinshuis.com/over-gezinshuizen>
- Gezinshuis Koningshuis. (z.d.). Gezinshuis Koningshuis: Wat is een gezinshuis? Geraadpleegd op 2 juni, van http://gezinshuiskoningshuis.nl/?page_id=1035
- Groepsdynamiek (z.d.). Interventie: Grip op de groep. Geraadpleegd op 30 mei 2018, van: <http://www.groepsdynamiek.nl/interventies.html>
- Grüne, P. (2007). Rationales Effektivitätstraining als Coaching-Methode für Führungskräfte. Organisationsberatung, Supervision, Coaching, 14(1), 41-48.
- Haans, G., Dijkstra, H., Kleemans, M., & Robbroeckx, L. (2002). Ik heb er vrede mee: Verslag van veertig diepte interviews in het kader van het onderzoekproject Roldifferentiatie bij langdurige pleeggezinplaatsingen. 's Hertogenbosch/Nijmegen: Stichting jeugdzorg, Radboud Universiteit, Orthopedagogiek. Gezin en gedrag.
- Haans, G., Robbroeckx, L., & Hoogeduin, J. (2004) Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie. Amsterdam: SWP.

- Hage, M. & De Kruijff, E. Samen werken bij een vrijwillige plaatsing!? Wat werkt in de samenwerking tussen biologische ouders en gezinshuisouders bij een vrijwillige plaatsing? Ede: Christelijke Hogeschool Ede.
- Hospes, H. (2015, september). Professioneel ouderschap: interactionele vaardigheden in alledaagse leefsituaties in gezinshuizen. Geraadpleegd op 20 maart 2018, van: <http://professioneelouderschap.nl/cms/wp-content/uploads/2015/10/Samenvatting-onderzoek-Professioneel-Ouderschap.pdf>
- Incredible Years. (z.d.). Geraadpleegd op 30 mei, van <http://www.incredibleyears.com/>
- Kamphuis, E. (2014). Van individueel probleem naar sociale kwestie. *Maatwerk*, 15(4), 22-24.
- Koot, D., van & Noordegraaf, M. (2018). Wat maakt een samenwerkingsrelatie tussen een gezinshuisouder en een ouder constructief? (Concept) Rapportage van het vooronderzoek van het project 'Jouw Gezin, Mijn Zorg?'. Ede: Christelijke Hogeschool Ede.
- Linares, L. O., Montalto, D., Li, M., & Oza, V. S. (2006). A Promising Parenting Intervention In Foster Care. *Journal of consulting and clinical psychology*, 74(1), 32.
- Lindenhout. Voor professionals. Geraadpleegd op 19 februari 2018, van: <https://www.lindenhout.nl/professionals>
- Leger des Heils. Gezinshuizen. Geraadpleegd op 19 februari 2018, van: <https://www.legerdesheils.nl/noord/gezinshuizen>
- Omroepwest. (2014). Jeugdformaat kampt met tekort aan gezinshuisouders. Geraadpleegd op 2 juni, van <https://www.omroepwest.nl/nieuws/2683436/Jeugdformaat-kampt-met-tekort-aan-gezinshuisouders>
- Natuurlijke Gezinscoaching. (z.d.). Natuurlijke professionele opvoeders en begeleiders. Geraadpleegd op 23 mei 2018, van <http://gezinscoachinghuissen.nl/natuurlijk-professionele-opvoeders-en-begeleiders/>
- Nesmith, A., Patton, R., Christophersen, K., & Smart, C. (2017). Promoting quality parent-child visits: the power of the parent-foster parent relationship. *Child & Family Social Work*, 22(1), 246-255.
- Overheid. (2013, 15 oktober). Overheidsinformatie. Geraadpleegd op 17 februari 2018, van: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33684-80.html>
- Parlan Jeugdhulp. (z.d.). Hulpvormen. geraadpleegd op 22 maart 2018, van <https://www.parlan.nl/onze-hulp/hulpvormen/>
- Parlan Jeugdhulp. (2018) Gratis kennismakingsabonnement pleegzorgtijdschriften BIJ ONS en WAT?! Geraadpleegd op 22 maart 2018, van <https://www.parlan.nl/nieuws-2018/bij-ons-kennismakingsabonnement>

- Parlan Jeugdhulp. (2017) Ilene: "Kinderen staan letterlijk in de wacht voor een betere toekomst." Geraadpleegd op 22 maart 2018, van <https://www.parlan.nl/nieuws2017/open-avond-in-samenwerking-met-gezinshuis.com>
- Pluryn. Als zorg moeilijk wordt, kom je naar Pluryn. Geraadpleegd op 19 februari 2018, van: <https://www.pluryn.nl/over-pluryn>
- Pel-Littel, R., & Spieker, P. (2010). De kracht van methodisch werken. Denkbeeld, 22(3), 30-32.
- Poirier, M. A., & Simard, M. (2006). Parental involvement during the placement of a child in family foster care: Factors associated with the continuation of parental roles. In Child and Youth Care Forum (Vol. 35, No. 3, pp. 277-288). Springer US.
- Projectvoorstel RAAK-publiek (2016, 21 juni). 'Jouw gezin, mijn zorg?' Hoe gezinshuisouders en biologische ouders constructief kunnen samenwerken. Ede, Lectoraat Jeugd en Gezin.
- Rijksoverheid. (z.d.). Vormen van gezinshulp en pleegzorg. Geraadpleegd op 28 mei 2018, van: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/pleegzorg-of-gezinshuis>
- Rijksoverheid. (z.d.). Wat is een gezinshuis? Geraadpleegd op 21 mei 2018, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/wat-is-een-gezinshuis>
- Sanchirico, A., & Jablonka, K. (2000). Keeping foster children connected to their biological parents: The impact of foster parent training and support. Child and Adolescent Social Work Journal, 17(3), 185-203.
- Schep, E., & Van de Koot, D. (2014, juni). Professioneel ouderschap: Interactionele vaardigheden in alledaagse leefsituaties in gezinshuizen. Geraadpleegd op 21 februari 2018, van: <http://professioneelouderschap.nl/cms/wp-content/uploads/2015/09/Onderzoeksrapportage-fase-1-Professioneel-Ouderschap.pdf>
- Scholte, M. (z.d.) Methodisch Handelen. Geraadpleegd op 13 maart 2018, van: <https://www.bodyofknowledgesociaalwerk.nl/methodisch-handelen>
- Stein, A. (2000). Sociaal-Therapeutisch Rollenspel (1e druk) Baarn: HB Uitgevers.
- Van Dale. (z.d) Geraadpleegd op 20 mei 2018, van <https://www.vandale.nl>
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2017). Praktijkonderzoek in zorg en welzijn. (2e herziene druk) Bussum: Coutinho
- Van der Helm, P. (2018). Meer dan drieduizend gezinshuizen gezocht voor 10.000 kinderen. Geraadpleegd op 2 juni, van <https://www.socialevraagstukken.nl/meer-dan-drieduizend-gezinshuizen-gezocht-voor-10-000-kinderen/>
- Van Wageningen, N. (2004). Methodisch werken. In Spelend begeleiden van kinderen in het ziekenhuis (pp. 30-58). Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

- University of South Australia. (2016). Social Work: Intervention theories. Geraadpleegd op 20 maart 2018, van:
https://lo.unisa.edu.au/pluginfile.php/577661/mod_resource/content/1/Social%20Work%20-%20intervention%20theories%20April%202016.pdf

Bijlage 1: Stakeholdersanalyse

Hieronder volgt een opsomming van de stakeholders die betrokken zijn en/of invloed hebben op ons onderzoek.

1.1 Onderzoeksorganisatie

Lectoraat Jeugd en Gezin

Martine Noordegraaf is onze opdrachtgever vanuit het lectoraat. Het lectoraat is verbonden aan de opleiding Social Work van de Christelijke Hogeschool Ede. Het lectoraat doet onderzoek naar het opvoeden en opgroeien van jongeren. Zij geloven dat herstel van relaties binnen en tussen gezinnen bijdraagt aan een gezonde samenleving. Zij doen onderzoek binnen de gebieden: professioneel opvoeden, informele netwerken, contextuele hulpverlening en waarden en zingeving (CHE, z.d.).

Voor dit onderzoek werkt het lectoraat met verschillende organisaties samen. Deze organisaties hebben deel uitgemaakt van ons onderzoek, die bij het kopje organisaties beschreven staan.

1.2 Betrokkenheid van organisaties en gezinshuisouders

Voor ons onderzoek zijn er interviews afgenomen bij organisaties. Vanuit de interviews is er geanalyseerd wat voor ondersteuning organisaties aan gezinshuisouders bieden. In de stakeholdersanalyse is kort van elke organisatie benoemd wat voor ons onderzoek van toegevoegde waarde was voor de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders. Wij hebben er voor gekozen om één ondersteuningsvorm van elke organisatie te benoemen. Dit maakt dat er vijf verschillende ondersteuningsvormen zijn beschreven die allen van toegevoegde waarde zijn op ons onderzoek. De overige ondersteuningsvormen kunt u vinden in de beschrijving van deelvraag twee. De literatuurverwijzingen in de stakeholdersanalyse zijn terug te vinden in de bibliografie. De overige verwijzingen staan voor de interviews. O staat voor organisatie met daarop volgend de afkorting van organisatie. Pluryn is gekoppeld aan Intermetzo, waardoor P/I staat voor Pluryn.

Ook zijn er interviews bij gezinshuisouders afgenomen, waarin ons inzicht is geboden in de contactmomenten tussen gezinshuisouders en ouders. Deze informatie staat beschreven in deelvraag drie. Gezinshuisouders waren ook aanwezig op de inspiratie dag. Enkelen waren ook aanwezig op de presentatie van ons onderzoek.

Organisaties

Leger des Heils:

Is een organisatie met het uitgangspunt hulpverleners en mensen te vertellen over Gods liefde. Het Leger des Heils heeft verschillende hulpverleningsvormen (Leger des Heils, z.d.). Vanuit het interview werd er benoemd dat Het Leger des Heils ondersteuning biedt en advies geeft aan gezinshuisouders en ouders. Tevens werken zij ook vaak samen met de voogd om reële afspraken te kunnen maken tussen gezinshuisouders en ouders (O LDH).

Parlan:

Parlan staat voor kinderen, jongeren en hun opvoeders met vragen rondom opgroeien en opvoeden en biedt ondersteuning en behandeling als de directe omgeving onvoldoende antwoord kan bieden. Parlan biedt ambulante hulp, daghulp en/of verblijf en behandeling (pleeggezinnen, gezinshuizen)

(Parlan, z.d.). Vanuit het interview is gebleken dat Parlan vanuit methodes werkt om de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders te bevorderen (O P).

Lindenhout:

Deze organisatie maakt zich sterk voor kinderen en jongeren in de knel. De organisatie biedt verschillende hulpverleningsvormen, wat zich richt op de opvoeding. Een van de hulpverleningsvormen is het aanbieden van gezinshuizen (Lindenhout, z.d.). Vanuit het interview is gebleken dat zij psycho-educatie aan gezinshuisouders bieden (O L). Dit om inzicht in het gedrag, vanuit een psychiatrische stoornis, van een ouder te krijgen. Door het inzicht in gedrag kan er begrip ontstaan en kan er vervolgens makkelijker naar het gedrag van de ouder gehandeld worden.

Pluryn:

Deze organisatie ondersteunt bij het vergroten van kansen om te zorgen voor een zo volwaardig en zelfstandig mogelijke plek in de samenleving (Pluryn, z.d.). Deze organisatie richt zich op volwassenen en jeugd. Vanuit het interview werd er inzicht geboden wat belangrijk is voor de samenwerking tussen gezinshuisouder sen ouder. Pluryn benoemde dat intervisie een geschikte werkvorm is. Tevens werken zij ook samen met een systeemtherapeut en gedragswetenschapper om de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders te bevorderen (O I/P).

Driestroom

Driestroom biedt zorg voor diverse doelgroepen met specifieke problemen. Zij bieden ondersteuning voor licht verstandelijke, verstandelijke en ernstig meervoudige beperking. Tevens bieden zij ook ondersteuning voor het autisme spectrum stoornis (Driestroom, z.d.). Vanuit het interview benoemden zij dat ook adviezen aan gezinshuisouders geven. Er wordt daarbij gekeken wat er nodig is voor een goede samenwerking. Gezinshuisouders kunnen vervolgens vanuit het advies de ondersteuning kopen (O D).

Gezinshuisouders

Een gezinshuisouder is een professionele opvoeder die zich beroepsmatig bezighoudt met het opvoeden en het begeleiden van kinderen. Gezinshuisouders wilden graag meewerken aan het onderzoek. Dit deden zij door deel te nemen aan de interviews, aanwezig te zijn op de inspiratiedag en aanwezig te zijn bij de presentatie van de verschillende onderzoeken. Dankzij de interviews kregen wij veel informatie voor deelvraag drie, waarin de contactmomenten tussen ouders en gezinshuisouders centraal staat.

Bijlage 2: Interview gezinshuisouder M

Suzan heeft voor de veldanalyse iemand die bij haar in de kerk zit geïnterviewd. De vragen die in dit interview centraal stonden, zijn: 'Ervaar je problemen in het contact met ouders?' 'Zo ja, wat zou je anders willen?', 'Heb je afspraken met ouders met betrekking tot contact?' en 'Zou je meer vaardigheden en kennis willen van organisaties als het gaat om contact met ouders?'

M. vertelde dat ouders zich, in de aanloop tot de uithuisplaatsing, vaak niet gehoord voelen. In dergelijke situaties vindt verzet plaats en ontstaat er een loyaliteitsconflict bij het kind.

Ze vertelde dat ze het contact met ouders lastig vindt. Je wil niet door ouders gezien worden als de tegenpartij en graag buiten schot blijven. Een contactpersoon hebben voor ouders kan daarbij helpen. Verder zou het goed zijn als er meer ouderbegeleiding was. De ouders worden bij de uithuisplaatsing alleen gelaten. Ze komen in een rouwproces bij het verliezen van hun kind, en zouden er baat bij hebben om hier professionele hulp bij te krijgen.

Wat betreft afspraken met ouders, doen zij dat door middel van ontmoetingen met het hele team. Dit team bestaat bijvoorbeeld uit de voogd, een gedragswetenschapper en eventuele andere betrokken hulpverleners. De afspraken die ze dan met elkaar maken zijn bijvoorbeeld: de ouder kan 1x per week bellen met het kind, 1x per maand afspreken en overleggen wie er naar de oudergesprekken op school gaan. Er worden dus hele goede afspraken gemaakt.

Verder gaf M. aan dat zij zelf niet per se meer vaardigheden en kennis nodig heeft. De organisatie waarbij zij zit, Leger des Heils, zorgt voor een multidisciplinair team. Dit helpt erg goed bij het maken van afspraken. Zij zou liever hebben, zoals eerdergenoemd, dat ouders meer ondersteuning zouden krijgen.

Bijlage 3: Interviewlijst deelvraag 2

Vragenlijst bezoek organisaties

Introductie: Voorstellen en het onderzoek toelichten. Toestemming vragen om het gesprek op te nemen.

Openingsvraag: ijsbreker, bijv. Kunt u uzelf voorstellen?

Inleidingsvragen

Het gaat hier specifiek over de manier waarop de organisatie de samenwerkingsrelatie tussen ouder en gezinshuisouder ondersteund, niet perse om de relatie met de jongere. Wanneer je bij een instelling bent die geen gezinshuisouders begeleidt vraag je naar professionele opvoeders of de situatie bij uithuisgeplaatste kinderen.

- Welke plek zouden ouders moeten hebben in het leven van kinderen die in een gezinshuis (of andere residentiele voorziening) opgroeien?
- Hoe krijgt deze visie vorm binnen jullie organisatie, met andere woorden: hoe ziet de samenwerking met ouders er uit?
- Wat wordt binnen (naam organisatie) aangeboden aan gezinshuisouders zodat zij een zo goed mogelijke samenwerkingsrelatie met ouders kunnen opbouwen? Te denken valt dan aan ondersteuning of scholing.

Kernvragen

Benoem nog een keer dat je in een groep onderzoek doet. Dit is de reden voor de verschillende onderwerpen. Vraag door naar namen en documenten.

We willen beginnen met een aantal vragen die nog beter in beeld moeten brengen hoe jullie als organisatie de ouders van uithuisgeplaatste kinderen een plek geven.

(Maaïke en Gerdien)

- Wie zijn er in uw organisatie allemaal betrokken bij de ouders van de jongeren die in een gezinshuis wonen en hoe zijn tussen de betrokkenen de taken verdeeld? (Graag onderstaande tabel invullen. Goed uitvragen op het wat, maak dit zo precies mogelijk)

Wie	Wat
Gezinshuisouder	

--	--

-Checkvragen: wie belt de ouders als er iets ernstigs gebeurd is met de jongere, bijvoorbeeld als het gaat om gezondheid, een incident op school of in het gezinshuis? Wie bellen ouders als ze niet tevreden zijn met de manier waarop zij nu betrokken zijn bij het leven van hun kind? Wie bellen ouders als ze klachten hebben over de manier waarop de GHO hun kind opvoeden?

- Welke ondersteuning krijgen de gezinshuisouders vanuit de organisatie met betrekking tot hun omgang met ouders?

-Door wie wordt die ondersteuning gegeven en hoe ziet dat er uit?

(Lisa en Suzan)

- Op welke manier worden in uw organisatie afspraken gemaakt over de wijze van en frequentie waarmee gezinshuisouders en ouders contact met elkaar hebben?

-Wordt dit direct bij de start afgesproken?

-Wat wordt er afgesproken? Hoe algemeen of hoe specifiek is dit? Kunt u een voorbeeld geven?

- Hoe bereiden gezinshuisouders zich in uw organisatie voor op contactmomenten met ouders?

-Worden gezinshuisouders hierin geschoold?

-Zijn er 'goede praktijken' die door gezinshuisouders onderling worden gedeeld? (denk aan manieren om bij een verjaardag of op een moederdag ouders een plek te geven)

-Zijn deze ideeën uitgewerkt? Denk hierbij aan methodiek/werkwijze/training. Zo ja, mogen wij daarvan een kopie of verwijzing naar website? Kent u gezinshuisouders die heel methodisch met de contactmomenten omgaan? Zouden we hen mogen benaderen voor een interview?

(Anne-Lize & Louisa)

Nu zijn natuurlijk niet alle ouders hetzelfde. Een van de studentkoppels doet onderzoek naar ouders met psychiatrische problematiek. Daar willen we nu even bij stilstaan.

- Welke psychiatrische problematiek bij ouders komt u binnen (naam organisatie) tegen?

-Wat adviseert u gezinshuisouders om hiermee om te gaan?

-Welke hulp biedt u de gezinshuisouders om hiermee om te gaan?

-Waar ligt de grens in wat gezinshuisouders kunnen betekenen voor deze ouders? En wat gebeurt er als deze grens bereikt is, maar ouders toch meer nodig hebben om op een goede manier betrokken te blijven in het leven van hun kind?

- Hoe ziet volgens jullie in de ideale situatie de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders met psychiatrische problematiek eruit?

- Hoe proberen jullie ervoor te zorgen dat deze ideale situatie er steeds meer zo uit gaat zien?
- Hoe is deze gedachte ontstaan?
- Zijn er al documenten over de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders met psychiatrische problematiek geschreven die wij in mogen zien? Of zijn er gezinshuisouders met veel ervaring die wie hierover zouden kunnen benaderen?

We willen nu nog een tweetal heel specifieke onderwerpen bespreken. Deze thema's komen uit onze verkenning van de literatuur en onze veldverkenning onder (o.a.) gezinshuisouders. We zijn hierbij vooral benieuwd hoe binnen uw organisatie deze thema's aandacht krijgen en hoe u gezinshuisouders hierop schoolt of begeleid

(Judith en Joy)

Door een uithuisplaatsing heeft een jongere te maken verschillende relaties. H/zij heeft een relatie met zijn/ haar ouder(s), maar moet ook een relatie aangaan met de gezinshuisouders. Dit betekent dat de jongere verschillende vormen van loyaliteit heeft. Uit de literatuur blijkt dat de kwaliteit van de samenwerkingsrelatie tussen de biologische ouder en de professionele opvoeder van invloed is op het welzijn van de jongere. Als er sprake is van een destructieve samenwerking, lijkt de kans op een een loyaliteitsconflict toe te nemen.

- Over welke kennis en vaardigheden rondom de loyaliteit van jongeren naar zowel ouders als gezinshuisouders moet volgens jullie organisatie de professionele opvoeder beschikken?
- Hoe zorgen jullie als organisatie ervoor dat de professionele opvoeder over deze kennis en vaardigheden beschikt?
 - Zijn er geschikte werkvormen om GHO tot inzicht te laten komen?
 - Heeft loyaliteit een plek in jullie scholingsaanbod?
- Stel één van de professionele opvoeders heeft te maken met een destructieve samenwerkingsrelatie met de biologische ouder, met als gevolg een loyaliteitsconflict bij de jongere. Wat voor scholing en ondersteuning bieden jullie als organisatie aan, aan de professionele opvoeder om de samenwerkingsrelatie met de ouder te verbeteren?
 - Wat nu als met name ouders een destructieve invloed hebben op de samenwerking?

(Jochem en Bart)

In het veldonderzoek is het ons duidelijk geworden dat er best wel wat momenten zijn waarop onderwerpen met ouders besproken moeten worden die gevoelig liggen. Zo kunnen we ons voorstellen dat de reden van de uithuisplaatsing gevoelig ligt of dat het ingewikkeld is om ouders aan te spreken op hun opvoedgedrag. Maar mogelijk ligt de gevoeligheid van onderwerpen per situatie wel anders.

- Welke ondersteuning bieden jullie aan gezinshuisouders als het gaat om het bespreken van delicate (gevoelige, ingewikkelde of moeilijke) gespreksonderwerpen met de ouder van de jongere en hoe ziet deze eruit?
- Worden GHO ook getraind op hun gespreksvaardigheden en zo ja, hoe. Zo nee, waarom niet?
- Welke gesprekken voeren gezinshuisouders zelf en op welk moment neemt iemand anders dit soort gesprekken over of worden deze samen gevoerd?
- Wie is degene van wie de hulp kan worden ingeschakeld als gesprekken worden gevoerd die mogelijk heel gevoelig liggen?
- Kunt u eens een voorbeeld noemen van een delicaat gesprek met ouders?
- Wat kan er gebeuren als een gevoelig onderwerp niet op een goede manier besproken wordt met ouders?

Afsluiting

- Hebben jullie als (naam organisatie) wensen met betrekking tot de samenwerkingsrelatie met ouders? Wat zou je als organisatie graag willen doen met betrekking tot de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders maar doen jullie nu nog niet?
- Is er scholing die je in zou willen zetten maar nu nog niet hebt?
- Tips voor andere organisaties? *Zou je een statement willen maken bijv. : Wanneer je als organisatie te maken hebt met ouders van uithuisgeplaatste kinderen dan moet je altijd...*
- Is er nog iets anders dat u zou willen benoemen over de samenwerkingsrelatie tussen gezinshuisouders en ouders en over hoe dit vanuit de organisatie ondersteund wordt?

Bijlage 4: Kernlabel lijst deelvraag 2

Fragmentnummer	Label	Sublabel	Kernlabel
O LDH 1.4,2018	Training vanuit organisatie	Training	Scholing
O LDH 1.5,2018	Training Het leven in twee families		
O P 2.14,2018	Training leven tussen twee werelden		
O P 2.25,2018	Training leven in twee werelden		
O P 2.37,2018	Training		
O P 2.39,2018	Op maat training		
O P 2.43,2018	Rollenspellen		
O L 3.1,2018	Bijscholing en deskundigheidsbevordering vanuit gezinshuis.com		
O L 3.3,2018	Training in twee families leven		
O L 3.22,2018	Training in twee families leven		
O L 3.24,2018	Bijscholing gezinshuis.com		
O L 3.27,2018	Training met twee families leven		
O P/I 4.14,2018	Trainingen		

O P/I 4.15,2018	Geen training omgaan met ouders in basisprogramma	
O P/I 4.16,2018	Training vanuit aanvullend programma	
O P/I 4.32,2018	Staptraining in Pleegzorg	
O P/I 4.34,2018	Training en scholing	
O P/I 4.36,2018	Zorgen voor getraumatiseerde kinderen training	
O P/I 4.37,2018	Training in twee families leven	
O D 5.25,2018	Assessment	
O D 5.28,2018	Gespreksvaardigheden trainen	
O D 5.29,2018	Training leven met twee families	
O P/I 4.15,2018	Geen training omgaan met ouders in basisprogramma	Ontbrekend programma
O P/I 4.33,2018	Niet één programma voor omgang tussen gezinshuisouders en ouders	
O P/I 4.38,2018	Onwetendheid methode	
O LDH 1.22,2018	Handboek methodisch matchen	Methodiek
O LDH 1.23,2018	Specifiek kijken naar kenmerken, verschillen en risico's	

O P 2.8,2018	Ouderbegeleiding bij het opvoedbesluit	
O P 2.15,2018	Module ouderbegeleiding na het opvoedbesluit	
O P 2.16,2018	Geen specifieke methodiek	
O P 2.24,2018	Module ouderbegeleiding Na het opvoedbesluit	
O P 2.28,2018	Methode de onzichtbare koffer	
O P 2.29,2018	Methode de onzichtbare koffer	
O P 2.30,2018	Gevolg van methode	
O P 2.38,2018	Methode Words in pictures	
O P/I 4.39,2018	Onwetendheid methode	
O P/I 4.45,2018	Werkvorm rollenspellen	
O P/I 4.46,2018	Werkvorm familieopstelling	
O P/I 4.48,2018	Werkvorm gesprekken	
O P 2.10,2018	Casuïstiek	Cursus
O P 2.33,2018	Cursussen voor gezinshuisouders	
O P 2.34,2018	Gezinshuisouders coachen	
O P 2.36,2018	Op maat cursus aanbieden	
O L 3.15,2018	Bijeenkomst	
O L 3.20,2018	Psycho-educatie	

O P/I 4.1,2018	Brusse therapie		
O P/I 4.17,2018	Themaochtend		
O L 3.2,2018	Coach vanuit gezinshuis.com	Coaching en advies	Ondersteuning vanuit organisatie
O L 3.17,2018	Bijscholing gezinshuis.com		
O L 3.18,2018	Coach		
O L 3.21,2018	Persoonlijke coaching		
O P/I 4.13,2018	Coachen		
O P/I 4.18,2018	Intervisie		
O P/I 4.31,2018	Inwerkprogramma		
O P/I 4.35,2018	Intervisie		
O P/I 4.39,2018	Ouderbegeleiding		
O P/I 4.44,2018	Richtlijnen van de NJI		
O P/I 4.47,2018	Uitwisseling in intervisie		
O D 5.10,2018	Adviezen geven		
O D 5.12,2018	Coaching en advies		
O LDH 1.7,2018	Deskundigheidsbevordering		
O LDH 1.8,2018	Visie uitdragen		
O P 2.5,2018	Proces voor plaatsing		

O P 2.7,2018	Ambulant werker
O P 2.6,2018	Omgangsregeling
O P 2.9,2018	Gezinshuisbegeleider
O P 2.13,2018	Aandacht voor gezinshuisouders
O P 2.20,2018	Omgang verhogen
O P 2.31,2018	Erkenning geven aan gezinshuisouders
O P 2.32,2018	Wisselend gedrag van ouders
O P 2.44,2018	Aandacht aan emoties van gezinshuisouders
O L 3.4,2018	Systeemtherapeut
O L 3.9,2018	Ambulant hulpverlener en gedragswetenschapper
O L 3.10,2018	Ambulant hulpverlener
O L 3.23,2018	Systeemtherapeut
O L 3.25,2018	Hulpverleners
O P/I 4.11,2018	Leidinggevende voor de gezinshuisouders
O P/I 4.21,2018	Ondersteuning aan gezinshuisouder
O P/I 4.27,2018	Advies vragen

O D 5.3,2018	Gedragdeskundige als eindverantwoordelijke voor het behandelplan	
O D 5.11,2018	Gezinsvoogd buffer tussen contacten	
O D 5.22,2018	Het begeleiden van ouders en gezinshuisouders	
O P 2.19,2018	Voortgangsbespreking	Rol vanuit organisatie
O P 2.26,2018	Inzicht krijgen in het gedrag	
O P 2.35,2018	Kwartaalgesprekken	
O L 3.7,2018	Veranderde kijk van ambulante hulpverlener	
O L 3.14,2018	Ouders betrekken met een verstandelijke handicap	
O L 3.26,2018	Perspectief verbreden	
O P/I 4.2,2018	Veiligheid voor het kind en gezinshuisouders	
O P/I 4.3,2018	Gezinsbegeleiders	
O P/I 4.10,2018	Klachtenregeling	
O P/I 4.12,2018	Verplicht rapporteren	
O P/I 4.49,2018	Rapporten observeren	
O P/I 4.50,2018	Slecht nieuws brengen	
O D 5.2,2018	Behandelplan	

O D 5.7,2018	Visie		
O D 5.8,2018	Oog en oor hebben		
O D 5.9,2018	In kaart brengen wat er nodig is voor samenwerking		
O D 5.13,2018	Ruimte voor moeilijkheden en dilemma's		
O D 5.14,2018	Verwijzing naar gerichte hulp		
O D 5.16,2018	Matchingsproces		
O D 5.19,2018	Zoveel mogelijk aandacht voor een klik tijdens het proces		
O D 5.24,2018	Kritisch zijn en samenwerken		
O D 5.26,2018	Persoonlijk leerplan		
O D 5.28,2018	Gespreksvaardigheden trainen		
O D 5.30,2018	Aandachtsfunctionaris		
O D 5.31,2018	Handelingsverlegenheid bij de gezinshuisouder		
O LDH 1.1,2018	Vormgeven van contact	Contact en samenwerken	Contact tussen gezinshuisouders en ouders
O LDH 1.16,2018	Vorbereiden van contact tussen gezinshuisouders met ouders		
O P 2.11,2018	Investeren in contact met ouders		

O P 2.17, 2018	Observatieverslag
O P 2.18,2018	Observatieverslag
O L 3.5,2018	Samenwerken met ouders
O L 3.11,2018	Hulpverleningstraject
O L 3.12,2018	Hulpverleningsplanning
O L 3.13,2018	Ambulant hulpverlener en gedragswetenschapper
O L 3.16,2018	Contact met begeleider
O P/I 4.6,2018	Vaardigheden van gezinshuisouders
O P/I 4.7,2018	Ouders behoefte aan gesprek met de opvoeder
O P/I 4.8,2018	Maandrapportages, berichtjes en evaluatie
O P/I 4.9,2018	Heen en weer schriftje
O P/I 4.19,2018	Onderlinge groep gezinshuisouders
O P/I 4.28,2018	Begeleidingsteam en voogd
O P/I 4.29,2018	Ophalen en brengmomentjes
O P/I 4.30,2018	Vorbereiden voor bespreking
O D 5.18,2018	Besluit van twee kanten

O D 5.20,2018	Vorbereiden op contactmomenten tussen gezinshuisouders en ouders	
O LDH 1.2,2018	Investeren in relatie	Investering
O LDH 1.3,2018	Vormgeving investering	
O LDH 1.31,2018	Voorbeeld relatievorming	
O P 2.1,2018	Ouders echt te horen	
O P 2.2,2018	Bij start goed gevoel	
O P 2.3,2018	Matchingoverleg	
O P 2.12,2018	Acceptatie en verbinding	
O LDH 1.6,2018	Investering in training	
O LDH 1.10,2018	Op maat	
O LDH 1.11,2018	Afstemming voor contact	
O LDH 1.17,2018	Afspraken maken in één gesprek	
O LDH 1.18,2018	Opknippen in meerdere gesprekken	
O LDH 1.19,2018	Afstemmen en matching	
O LDH 1.20,2018	Systeem naar gezinshuis	
O P 2.21,2018	Checklist	

O P 2.27,2018	Op maat en inzichten verlenen	
O L 3.6,2018	Contactmogelijkheden	
O L 3.8,2018	Gezinshuisouders zelfstandige ondernemer	
O P/I 4.4,2018	Maatwerk	
O P/I 4.20,2018	Afspraken op maat	
O P/I 4.40,2018	Gezinshuisouders aansluiten bij ouders	
O D 5.1,2018	Maatwerk	
O LDH 1.13,2018	Bepalende factor vanuit netwerk	Netwerk
O P 2.4,2018	Hulpverleningsoverleg	
O P/I 4.28,2018	Terugtrekkende beweging	
O LDH 1.13,2018	Afspraken vastleggen	Afspraken maken
O LDH 1.14,2018	Afspraken vaststellen	
O LDH 1.15,2018	Afspraken vaststellen	
O P 2.40,2018	Afspraken op papier	
O P 2.41,2018	Afspraken	
O P 2.42,2018	Afspraken op papier	
O P/I 4.22,2018	Afspraken maken	

O P/I 4.23,2018	Praktische uitwerking bij gezinshuisouders en ouders		
O P/I 4.25,2018	Bezoekregeling		
O P/I 4.41,2018	Op maat en grenzen stellen		
O P/I 4.42,2018	Bezoeken ergens anders		
O D 5.15,2018	Afspraken vastgelegd in behandelplan		
O LDH 1.21,2018	Hand geven aan gezinshuisouders voor afspraken verjaardag/moederdag	Feestdagen	
O P 2.22,2018	Verjaardag kind		
O P 2.23,2018	Nadenken en bespreken		
O P/I 4.24,2018	Signalerende en adviserende functie	Gezinshuisouders	Rol gezinshuisouder
O D 5.4,2018	Ondernemers zelf verantwoordelijk voor hun kennis en kunde		
O D 5.5,2018	Onder-aannemerschap		
O D 5.6,2018	Producten inkopen bij regionale zorgaanbieders		
O D 5.17,2018	Gezinshuisouders mogen nee zeggen		
O D 5.21,2018	Gezinshuisouders achtergrond in pleegzorg		
O D 5.32,2018	Competenties en basishouding van gezinshuisouders		

O LDH 1.24,2018	Co-ouderschap	Toekomstplannen en wensen	Wens voor de toekomst
O LDH 1.25,2018	Wens actieve begeleiding voor ouders		
O LDH 1.26,2018	Wens proces voor aanmelding		
O L 3.28,2018	Werkrelatie verder ontwikkelen		
O L 3.30,2018	Wens voor erkennende benadering		
O P/I 4.52,2018	Meer ouderbegeleiders		
O P/I 4.53,2018	Geen extra poppetje		
O D 5.23,2018	Ouders vertegenwoordigen		
O LDH 1.9,2018	Persoonlijk idee voor ondersteuning	Persoonlijk statement	
O LDH 1.27,2018	Statement		
O LDH 1.28,2018	Ondersteuning die aangebracht moet worden		
O LDH 1.29,2018	Op een normale manier verbinding zoeken		
O LDH 1.30,2018	Relatievorming ondersteunen		
O L 3.29,2018	Ouders erkennen		
O P/I 4.5,2018	Begeleiding van ouders		
O P/I 4.43,2018	Open communicatie		

Bijlage 5: Interview vragenlijst deelvraag 3

INLEIDING

1. Hoe lang bent u al gezinshuisouder?
2. Met welke motivatie bent u gezinshuisouder geworden?
3. Hoeveel kinderen heeft u op dit moment in uw gezinshuis?

Wij doen onderzoek naar de samenwerking tussen ouders en gezinshuisouders en hoe contactmomenten methodisch vormgegeven kunnen worden. Met methodisch bedoelen wij het bedachtzaam, voorbereidend, reflecterend omgaan met contactmomenten. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het op een methodische wijze vormgeven van contactmomenten. Het uiteindelijke advies zal voorgelegd worden aan gezinshuisouders en organisaties, zodat beoordeeld kan worden welke bijdrage dit heeft aan de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders.

KERN

Huidig contact met ouders

4. Op welke plaatsen vindt het contact plaats?
5. Is er ook contact via social media/whatsapp?
6. Welke afspraken zijn er met ouders met betrekking tot contact met u als gezinshuisouder? Zijn deze afspraken vastgelegd? (zwart-wit)
7. Hoe komen die afspraken tot stand? Wordt dat direct met ouder gemaakt of komt er een coach of andere hulpverlener bij kijken?
8. Hoe ervaart u het contact met ouders?(op een schaal van 1 tot 10 bijvoorbeeld) Wat maakt dat het contact goed/slecht is?
9. Hoe gaat u om met bezoeken van ouders: bijvoorbeeld verjaardagen, moederdag etc.? Gaat hier voorbereiding aan vooraf, wordt er gereflecteerd etc.?

Wensen met betrekking tot contact

10. Wat zijn de wensen van u als gezinshuisouder met betrekking tot het verbeteren van de contactmomenten?
11. Krijgt u scholing wat betreft het methodische vormgeven van contacten met ouders aangeboden? Zo ja, wat voor scholing is dit dan en is het helpend? Zo niet, welke ideeën heeft u die passend kunnen zijn in een scholing?

SLOT

12. Zou u verder betrokken willen zijn bij de uitkomsten van ons onderzoek? Mogen wij onze aanbevelingen aan u voorleggen om te kijken of u zich hier in kunt vinden?

Bijlage 6: Kernlabel lijst deelvraag 3

Fragmentnummer	Label	Sublabel	Kernlabel
GHO1 6.5, 2018	Ouders op de stoep	Gezinshuis	Plaats contact
GHO1 6.13, 2018	Contact aan keukentafel		
GHO2 7.1, 2018	Contact in gezinshuis		
GHO2 7.4, 2018	Kind niet bij ouders thuis		
GHO3 8.1, 2018	Plaats evaluatiemomenten		
GHO3 8.2, 2018	Evaluatiemomenten nooit bij ouders		
GHO1 6.20, 2018	Contactmoment in de speeltuin	Buiten gezinshuis	
GHO2 7.6, 2018	Ouders mee naar kerk		
GHO2 7.11, 2018	Vader in gevangenis bezoeken		
GHO2 7.35, 2018	Ouders bij afzwemmen		
GHO2 7.61, 2018	Contactmoment bij de rechtbank		
GHO3 8.14, 2018	Contact in ziekenhuis		
GHO3 8.35, 2018	Afspreken in ziekenhuis		
GHO1 6.6, 2018	Bezoekafspraken maken	Bezoekregeling	Afspraken
GHO2 7.31, 2018	Bezoekregeling		
GHO3 8.7, 2018	Bezoekregeling		
GHO2 7.9, 2018	Bezoekregeling		
GHO2 7.10, 2018	Begeleid bezoek ouder		
GHO4 9.9, 2018	Strakke bezoekregelingen handhaven		
GHO2 7.13, 2018	Bezoekregeling		
GHO2 7.16, 2018	Bezoekregeling		
GHO4 9.10, 2018	Niet zo strakke bezoekregeling		
GHO1 6.14, 2018	Zorgaanbieder bij contact ouder en gezinshuisouder		
GHO2 7.52, 2018	Bezoekregeling aanpassen met voogd		
GHO2 7.12, 2018	Voogd regelt contact ouders		
GHO2 7.56, 2018	Tijden vastleggen via voogd		
GHO2 7.62, 2018	Voogd brengt kind naar vader		
GHO2 7.57, 2018	Ouders maken programma	Afspraken tussen gezinshuisouders en ouders	
GHO2 7.60, 2018	Ouders lezen rapportage		
GHO3 8.3, 2018	Hoeveelheid evaluatiemomenten		
GHO3 8.11, 2018	Verslag naar moeder		
GHO3 8.31, 2018	Ouders aan afspraken houden		

GHO3 8.37, 2018	Toestemming van ouders		
GHO2 7.55, 2018	Ouders moeten overleggen		
GHO2 7.21, 2018	Toestemming kind op facebook		
GHO2 7.22, 2018	Probleem met kind op facebook		
GHO3 8.26, 2018	Kinderen een weekend naar ouders		
GHO2 7.28, 2018	Contact afhankelijk van perspectief		
GHO1 6.1, 2018	Plaatsingsgesprek met ouders	Fysieke contactmomenten	Invulling contactmomenten
GHO1 6.17, 2018	Gesprekken met school		
GHO1 6.18, 2018	Koffie drinken met ouders		
GHO2 7.7, 2018	Ouder mee eten gezinshuis		
GHO2 7.17, 2018	Koffie drinken met ouder		
GHO2 7.26, 2018	Ouders uit de buurt voor de deur		
GHO2 7.36, 2018	Samen naar tien minutengesprekken		
GHO3 8.6, 2018	Ouder komt koffie drinken		
GHO3 8.36, 2018	Samen leren prikken		
GHO4 9.2, 2018	Koffie drinken met vader		
GHO1 6.4, 2018	Ouders niet op verjaardag	Feestdagen	
GHO1 6.16, 2018	Ouders niet op verjaardag		
GHO2 7.2, 2018	Ouders verjaardag naar gezinshuis		
GHO2 7.3, 2018	Ouders' verjaardag bij mcdonalds		
GHO2 7.5, 2018	Kerst vieren in gezinshuis		
GHO2 7.33, 2018	Ouders op verjaardagsbezoek		
GHO2 7.47, 2018	Moederdag en vaderdag cadeautjes		
GHO2 7.48, 2018	Moederdag en vaderdag visite		
GHO2 7.50, 2018	Niet alle ouders op verjaardagsvisite		
GHO2 7.51, 2018	Vorbereiding verjaardag gaat automatisch		
GHO3 8.5, 2018	Ouders op verjaardag kind		
GHO3 8.21, 2018	Verjaardag vieren		
GHO3 8.22, 2018	Kerst vieren		
GHO3 8.23, 2018	Verjaardag voorbereiden gezinshuisouder met ouder		
GHO3 8.24, 2018	Samenwerken met moeder		
GHO3 8.25, 2018	Moederdag		
GHO1 6.21, 2018	Appen met ouders	Social media en telefonisch	

GHO2 7.8, 2018	Ouders mailen		
GHO2 7.20, 2018	Facebook contact met ouders		
GHO2 7.27, 2018	Ouders bellen		
GHO2 7.32, 2018	Bellen bij bijzonderheden		
GHO2 7.41, 2018	Samen bril uitzoeken		
GHO2 7.43, 2018	Bellen met ouders		
GHO2 7.49, 2018	Zingen voor moeder		
GHO3 8.4, 2018	Ouders bellen of appen		
GHO3 8.15, 2018	Overleggen ouder en gezinshuisouder		
GHO3 8.19, 2018	Contact via whatsapp		
GHO3 8.20, 2018	Geen contact via facebook		
GHO3 8.27, 2018	Overleggen met ouders		
GHO3 8.30, 2018	Overleg gezinshuisouder en ouder		
GHO3 8.34, 2018	Ouders bellen		
GHO4 9.11, 2018	Moeder belt gezinshuisouder		
GHO1 6.2, 2018	Commentaar van ouders	Wensen	Rol van ouders
GHO1 6.8, 2018	Ouders gaan dirigeren		
GHO1 6.19, 2018	Wensen ouders contact		
GHO2 7.24, 2018	Ouders lijst bespreekpunten		
GHO3 8.17, 2018	Direct melden aan ouder		
GHO3 8.28, 2018	Ouder wil niks met voogd te maken hebben		
GHO3 8.12, 2018	Afstand doen van kind		
GHO3 8.16, 2018	Commentaar van ouder		
GHO2 7.53, 2018	Ouder zomaar binnenvallen	Gedrag	
GHO2 7.54, 2018	Ouder houdt zich niet aan afspraak		
GHO3 8.33, 2018	Ouders interesse in gezinshuisouder		
GHO3 8.38, 2018	Ouders werken mee		
GHO4 9.4, 2018	Ouder schiet in de strijd		
GHO4 9.7, 2018	Ouders stukje opvoeding doen		
GHO2 7.18, 2018	Ouders blijven zitten bij gezinshuisouder		
GHO1 6.7, 2018	Grenzen aangeven aan ouders	Begrenzen	Rol van gezinshuisouders
GHO1 6.10, 2018	Grenzen stellen naar ouders		
GHO2 7.19, 2018	Ouders begrenzen		
GHO1 6.12, 2018	Regie houden bij ouders		
GHO3 8.18, 2018	Grens van gezinshuisouder		

GHO2 7.23, 2018	Regels vertellen aan ouders	
GHO2 7.25, 2018	Niet meer toegeven aan ouders	
GHO1 6.15, 2018	Contact improviseren	Onbewust handelen
GHO1 6.11, 2018	Contact ouders verbeteren door maatwerk	
GHO3 8.32, 2018	Twijfel over consequent zijn	
GHO2 7.44, 2018	Leren met ouders omgaan	
GHO2 7.45, 2018	Keuze wie met wie belt	Bewust handelen
GHO2 7.46, 2018	Tactisch contact	
GHO4 9.6, 2018	Browndale methode	
GHO4 9.12, 2018	Gezinshuisouder bewust bekwaam	
GHO2 7.34, 2018	Ouders betrekken bij plan	Ouders betrekken
GHO2 7.37, 2018	Verslag tien minutengesprek naar ouder	
GHO2 7.38, 2018	Planning ouderavond doorsturen	
GHO4 9.13, 2018	Ouder binnen laten komen	
GHO2 7.59, 2018	Rapporteren	
GHO1 6.3, 2018	Ouder in z'n kracht zetten	
GHO3 8.8, 2018	Kind brengen naar moeder	
GHO3 8.9, 2018	Moeder op de hoogte houden	
GHO3 8.10, 2018	Uitnodiging evaluatiegesprek	
GHO3 8.13, 2018	Ouder nodig bij zorg kind	
GHO2 7.42, 2018	Investeren in ouders	
GHO3 8.29, 2018	Gezinshuisouder mee naar gesprek ouder en voogd	
GHO4 9.8, 2018	Hebben over opvoeden met ouders	
GHO2 9.1, 2018	Vader uitnodigen	
GHO2 7.40, 2018	Ouders op de hoogte brengen	
GHO4 9.5, 2018	Samenwerken met ouders	
GHO4 9.3, 2018	Contact houden ouder lukt niet	Belemmering bij betrekken
GHO2 7.39, 2018	Ouders gezinshuisouders nooit vertrouwen	
GHO2 7.63, 2018	Belang van kinderen gezinshuis	
GHO2 7.58, 2018	Ouders niet veranderen	

GHO2 7.30, 2018	Ouder niet kunnen veranderen		
-------------------	------------------------------	--	--

Bijlage 7: Kernlabel lijst deelvraag 4

Fragmentnummer	Label	Sublabel	Kernlabel
GHO 3 8.41,2018	Training	Vormen van scholing	Scholing
GHO 4 9.17,2018	Scholingen		
GHO 3 8.39,2018	Waardering scholing en onwetendheid	Waardering en onwetendheid	
GHO 3 8.40,2018	Scholing		
O P/I 4.47,2018	Uitwisseling in intervisie	Gewenste scholing	
GHO 2 7.64,2018	Geen wens voor scholing	Geen wens voor scholing	
GHO 4 9.14,2018	Geen scholing		
O P 2.28,2018	Methode de onzichtbare koffer	Methodes	Werkvorm
O P 2.29,2018	Methode de onzichtbare koffer		
O P 2.30,2018	Gevolg van methode		
O P/I 4.19,2018	Onderlinge groep gezinshuisouders	Werkvormen	
O P/I 4.45,2018	Werkvorm rollenspellen		
GHO 3 8.42,2018	Rollenspellen		
GHO 2 7.66,2018	Inschrijven op scholing	Ondersteuning vanuit organisatie	Ondersteuning

GHO 2 7.67,2018	Keus maken in scholing		
GHO 2 7.65,2018	Conflict voor voogd		
GHO 4 9.15,2018	Werkbegeleiding		
GHO 4 9.16,2018	Ondersteuning van organisatie		

Bijlage 8: Samenvatting interview GHO 4

8.1 Inleiding

In deze bijlage volgt een korte samenvatting van een interview deel. De reden daarvan is dat er een kort gedeelte van het interview niet is opgenomen. De overige informatie van het interview, is terug te vinden in deelvraag vier en het bronnenboek.

8.2 Samenvatting

In de Browndale methode is er een onderscheid tussen het opvoederschap en het ouderschap. Dit zorgt ervoor dat de ouderschapstaken bij de ouder liggen en de opvoederschap taken bij de opvoeder. De gezinshuisouder maakte dit duidelijk met een voorbeeld. Wanneer het kind naar de kapper moet is dit een taak voor de ouder om het kind mee te nemen naar de kapper. Wanneer er een conflict is, is dit de taak van de opvoeder om hier in te grijpen.

Bijlage 9: Inspiratiedag

9.1 Inleiding

Op 17 april werd er op de CHE een inspiratiedag voor gezinshuisouders georganiseerd. Deze dag bestond uit verschillende workshops waar ze uit konden kiezen. Ook wij vanuit het lectoraat verzorgden een workshop. Dit was een soort speeddaten met gezinshuisouders. Hierbij hebben we zes verschillende gezinshuisouders gesproken en hieronder een samenvatting van deze korte gesprekken.

9.2 Gesprekken

Gesprek met gezinshuisouder P:

Wij vroegen gezinshuisouder P waar zij nog scholing in zou willen krijgen. Hierop antwoordde ze dat ze meer scholing zou willen in begrenzing van ouders. Ze vertelde dat kinderen soms aardig grenzeloos kunnen zijn, maar dat ouders dat ook kunnen zijn. Ze vindt het lastig om hiermee om te gaan. Soms lukt het zelf wel, maar soms gaat het lastig en zou ze dus scholing daarin willen hebben. Toen het ging over welke ondersteuning ze vanuit haar organisatie krijgt, vertelde ze dat ze hulp krijgt van een behandelcoördinator en systeemtherapeut. Ze vindt het prettig dat je dan met meerderen kunt kijken naar waar je als gezinshuisouder bijvoorbeeld tegenaan loopt. Ook hebben we een idee voor een methodiek aan haar voorgelegd. Ons idee was een koffer wat samen ingevuld kon worden met gezinshuisouder en ouder als het bijvoorbeeld gaat om een verjaardag van het kind. Dat je informatie gaat verzamelen over wat de bijdrage daarbij is van gezinshuisouder en ouder en hoe zo'n verjaardag er ideaal uit zou moeten zien. Gezinshuisouder P. vroeg zich daarbij af of je die methode nodig hebt. Ze vond het een beetje kinderachtig klinken en dacht dat er geen methodiek nodig was voor bijvoorbeeld een verjaardag. Daar komt zij vaak wel uit samen met ouders. Als ze er niet uitkomt bij bijvoorbeeld een ingewikkelde ouder, dan schakelt ze een ander in om mee te denken. Verder gaf ze nog als suggestie dat we een dag zouden kunnen organiseren voor gezinshuisouders en ouders en een begeleider erbij. Een neutraal iemand of iemand vanuit de organisatie waarbij de gezinshuisouder aangesloten zit. Op die dag kunnen gezinshuisouders dan in gesprek met die begeleider en ouders ook met die begeleider. Ook kunnen er dan gesprekken plaatsvinden met alle partijen en kan er gekeken worden of er afspraken gemaakt kunnen worden. Dat er ook gespiegeld wordt naar aanleiding van de gesprekken die de begeleider met ouder en gezinshuisouder heeft.

Gesprek met gezinshuisouder J:

Met gezinshuisouder J hebben wij het gehad over welke begeleiding hij krijgt van zijn organisatie als het gaat om methodisch vormgeven van contact met ouders. Hij vertelde dat hij ondersteund wordt door een gedragswetenschapper, maar dat dit weinig over methodes gaat. Hij zou hier wel meer behoefte aan hebben. Hij is op dit moment met gezinshuis.com aan het kijken voor wanneer hij met pensioen gaat of er iemand is die het gezinshuis over kan nemen. Dat bijvoorbeeld een derdejaars eerst kan gaan stage lopen in een gezinshuis en later kijken of deze stagiair het gezinshuis wil en kan overnemen. Hierin zou het goed zijn als er meer op papier stond wat de taken van gezinshuisouders, stagiaires en ouders zijn. Het kwaliteitskader is hier voor een deel voor, maar het kan nog meer gekaderd worden. Nu wordt het nog veel op ervaring gedaan. Het zou ook goed kunnen zijn om een methode te hebben om doelen te evalueren. Het is niet helemaal helder hoe je van A naar B komt, bijvoorbeeld met het kind of in de samenwerking met ouders.

Gezinshuisouder H:

Gezinshuisouder H vertelde dat iedereen één keer per half jaar een plan van aanpak krijgt en ouders hebben daarin ook een rol. Er wordt een cijfer gegeven van hoe het gaat en ouders krijgen uitleg over het programma Carefor en de doelen van het kind. Hij vertelde dat hij redelijk goed contact heeft met ouders. Wel loopt hij er tegenaan dat bij een moeder hij het idee heeft dat het moederhart er op het moment niet zo is. Juist op een moment waarbij het kind z'n moeder bijvoorbeeld zo nodig heeft, bijvoorbeeld wanneer het kind in het ziekenhuis ligt. Hij maakt dit wel bespreekbaar met de voogd. Drie van de kinderen in het gezinshuis gaan af en toe naar huis en bij het wegbrengen van de kinderen is er contact met ouders. Ook vieren ze sinterklaas met kinderen en hun ouders.

Gezinshuisouder M:

Gezinshuisouder M vertelde dat hij contact met ouders vooral invult door middel van ervaring. Hij zegt dat blijven kijken en luisteren belangrijk is en gewoon kletsen. Hij heeft regelmatig contact met het zorgteam. Er wordt gekeken naar wat ouder zelf wil. Richtlijnen hebben zou wel kunnen. Bijvoorbeeld hoe bereid je ouders voor wanneer kind uit huis geplaatst wordt. Ouders hebben meestal niet door wat de impact is. Een ander voorbeeld is een boekje waarin zou staan wat een ouder mag vragen en doen als het gaat om het kind. Het zou ook goed zijn om ouders meer mee te nemen in het verhaal van wat er gaat gebeuren. Dit kan soms gedaan worden door de voogd en soms door de gezinshuisouder.

Gezinshuisouder L:

Gezinshuisouder L vertelde dat hij niet onder een instelling valt. Zijn gezinshuis valt onder de gemeente. Hij huurt wel een gedragswetenschapper in om te ondersteunen. Eventueel is een voogd ook in beeld. Hij vertelde dat contact met ouders soms niet voor te bereiden is. Je moet zelf het gevecht aangaan met ouders en laten zien aan het kind dat je contact aangaat met ouders. Het is goed als je je verdiept in de problematiek van ouders. Ook zeggen dat ouders belangrijk zijn en dat het niet hun schuld is dat kind uit huis geplaatst is, maar dat het aan de situatie ligt. Wat gezinshuisouder L doet is ouders in contact brengen met elkaar. Dat een ouder die de plaatsing geaccepteerd heeft kan gaan praten met een ouder die de plaatsing (nog) niet geaccepteerd heeft. Verder vertelde gezinshuisouder L dat hij het niet eens is met dat slecht contact tussen kind en ouder dat dat slechter is dan geen contact. Hij denkt dat je het kind gewoon beter moet voorbereiden hoe kind moet omgaan met ouder en het kind daarin begeleiden. De gezinshuisouder ziet graag stagiaires als scholingsstelsel. Studenten kunnen soms makkelijker aansluiten bij de kinderen en kunnen op een andere manier handelen wat gezinshuisouders nieuw inzicht biedt.

Gezinshuisouder E:

Gezinshuisouder E vertelde dat ze geen scholing heeft gekregen hoe om te gaan met ouders. Dit doet ze op gevoel. Ze wenst zelf geen scholing en denkt dat er eerder scholing zou moeten komen voor ouders. Gezinshuisouder E belt wel eens met ouders en soms is ze met een ouder dan wel vijftien minuten aan de telefoon aan het kletsen. Ouders complimenten geven is ook belangrijk. Ze vertelde dat een kind in het gezinshuis zei dat haar moeder nog nooit een hulpverlener als vriend heeft gehad, maar dat gezinshuisouder wel vrienden is met moeder. Ze zei dat het belangrijk is dat je probeert het vertrouwen van ouders te krijgen en hulp van voogd is belangrijk. Ze heeft bij een ouder ontdekt dat ze dezelfde soort humor hebben. Ze vertelde dat de RET methode een methode is die ze gebruiken.

Bijlage 10: Product

10.1 Inleiding

Voor ons product hebben wij gekozen voor een fabricaat. Wij leveren namelijk een concreet product aan het lectoraat. Het lectoraat kan ons product vervolgens opnemen in hun trainingen die bedoeld zijn voor gezinshuisouders. Wij hebben ons product in samenspraak met het lectoraat ontwikkeld. Het product is gepresenteerd aan het lectoraat, een paar gezinshuisouders en een hulpverlener van Lindenhout. Het product is goedgekeurd door het lectoraat en er waren verder geen vragen over het product van de aanwezige gezinshuisouders en degene van Lindenhout.

10.2 Verantwoording

Interviews

Uit verschillende interviews is gebleken dat gezinshuisouders vooral handelen vanuit ervaring en improvisatie (6.15; 6.11; 8.32; 7.44; Bijlage 9). Een idee wat vanuit ons onderzoek voortkwam is dat gezinshuisouders bewuster kunnen handelen naar ouders. Sommige gezinshuisouders doen dit al wel, maar vanuit ons onderzoek is gebleken dat het lijkt alsof gezinshuisouders het lastig vinden om te bedenken waarin ze bewust, ook wel methodisch, handelen. Verder is er vanuit de conclusies gekomen dat organisaties ondersteuningsvormen aan gezinshuisouders bieden, maar niet specifiek gericht zijn op het samenwerken en methodisch handelen. Een aanbeveling wat hieruit voortgekomen is dat er een methode ontwikkeld moet worden. Hiervoor het zou goed zijn wanneer het product ingezet wordt door bijvoorbeeld een gedragswetenschapper of gezinshuisbegeleider wanneer zij gezinshuisouders begeleiden.

Wij hebben een cyclus bedacht waarin drie verschillende fases aan bod komen. Wij hebben ervoor gekozen om de cyclus te richten op een specifiek contactmoment tussen ouder en gezinshuisouder, namelijk de verjaardag van het kind. In de interviews kwam naar voren dat één gezinshuisouder daadwerkelijk ouders betreft bij het voorbereiden van de verjaardag van het kind (8.23; 8.24). Een andere gezinshuisouder gaf aan dat de voorbereidingen door hemzelf worden gedaan (7.51). Verder gaven de meeste gezinshuisouders aan dat ouders op bezoek komen in het gezinshuis voor de verjaardag van het kind (7.2; 7.33; 8.5). Er vanuit gaande dat dit bij andere gezinshuisouders ook het geval is, denken wij dat het realistisch is dat, wanneer de situatie niet te ingewikkeld is, ouders en gezinshuisouders samen de verjaardag van het kind kunnen vieren. Vanuit de interviews met organisaties is gebleken dat de gezinshuisouders zelf de regie krijgen om de verjaardag van het kind in te richten. Echter wordt vanuit ons onderzoek wel de ondersteuning en begeleiding gemist. Hieruit is de aanbeveling gekomen dat het goed zou zijn wanneer organisaties ondersteuning bieden in de afspraken die gezinshuisouders en ouders met elkaar maken met betrekking tot de verjaardag.

Literatuur

Vanuit de literatuur is naar voren gekomen dat afspraken maken belangrijk is (Aartsen, 2016; Daamen, 2014; De Swart et al., 2016; Haans et al., 2004; Poirier et al., 2006). Eén van de voorbeelden die aangehaald wordt is afspraken maken over de verjaardag van het kind (Daamen, 2014). Ons product sluit goed aan bij de literatuur, omdat de cyclus zorgt voor afspraken maken tussen gezinshuisouders en ouders.

Verder voldoet de cyclus aan de definitie(s) van methodisch handelen. De cyclus wordt stap voor stap gevolgd, wat aansluit bij wat Pel-Littel en Spieker (2012) als methodisch handelen zien. Bij de voorbereidingsfase komt bewustwording aan bod (Cardol, 2014). Bij de ondernemingsfase kan benoemd worden dat er gewerkt wordt met een doel. Het doel is om erachter te komen wie welke bijdrage levert en het inzichtelijk maken hoe afspraken tot stand komen. Dit sluit goed aan bij de definitie van Van Wageningen (2004). Als laatste sluit de reflectiefase goed aan bij het concluderen en verantwoorden, wat aangehaald wordt door Bartelink (2008).

Er is gekozen voor een cyclus, omdat wij denken dat de verjaardagen van de kinderen in het gezinshuis een proces is wat geen einde kent. Volgens Van Dale (z.d.) is een cyclus een "periode, tijdkring, gekenmerkt door dezelfde soort van gebeurtenissen". Er zijn veel verschillende ouders waar op een andere manier mee omgegaan kan worden. Hierdoor kan telkens bij verjaardagen van de kinderen deze cyclus erbij gepakt worden.

Wij willen het belang van reflectie verantwoorden vanuit de literatuur. Het leren van je ervaringen, is het uitgangspunt bij reflecteren. Reflecteren helpt bij het werken aan professionaliteit. Reflectie kan zorgen voor nieuwe kennis of inzichten (Geenen, 2017).

Bij reflecteren blik je terug op je handelen in een situatie en probeer je te ontdekken wat er een volgende keer anders gedaan kan worden. Reflecteren kan het best gedaan worden door het stellen van de juiste vragen (Kappers, 2012). Reflecteren is stil staan bij wat je doet en waarom. Het zorgt ervoor dat je niet blijft hangen in vaste patronen. Er kan bij reflecteren gezorgd worden voor bewustzijn en doelgerichter omgaan met lastige omstandigheden (Plessers, 2014)

Onze cyclus lijkt op de regulatieve cyclus die bedacht is door Van Strien. De term 'regulatief' wordt door Van Strien gebruikt, omdat er ingegrepen wordt op de praktijk op een sturende manier. De bedoeling hiervan is dat een meer ideale situatie bereikt wordt. De fases van de regulatieve cyclus zijn: probleemstelling, diagnose, plan, ingreep en evaluatie (Van Der Donk & Van Lanen, 2017, p.34). Hoewel onze cyclus lijkt op de regulatieve cyclus, hebben wij ervoor gekozen om vragen toe te voegen aan de verschillende fases. Dit om het concreter en makkelijker bruikbaar te maken voor gezinshuisouders. Gezinshuisouders lijken het vaak erg druk te hebben en daardoor denken wij dat het prettig is om een cyclus erbij te kunnen pakken met al voorbedachte vragen. Ook hebben we er bewust voor gekozen om niet te veel vragen aan de fases te koppelen. Dit zodat het overzichtelijk blijft en het doorlopen van een cyclus niet te lang hoeft te duren.

Visie

Op het reflecteren hebben wij een bepaalde visie. Wij zien het als iets essentieels bij het verbeteren van het handelen. Wij zijn van mening dat een hulpverlener moet beschikken over een goed reflectief vermogen. Dit zorgt er weer voor dat er bewust gehandeld wordt en dat het handelen verantwoordt kan worden. Wij als Social Workers hebben veel moeten reflecteren tijdens onze opleiding en bij onze verschillende stages. Hoewel het soms tijd vergt, zien wij zeker de toegevoegde waarde in. Het zorgt voor een actieve houding en leidt tot verbetering van bepaalde situaties. Reflecteren vergt soms ook wat oefening, maar waar wij zeker in geloven is: oefening baart kunst, wat tevens niet alleen op het reflecteren geldt. Onze visie op reflecteren sluit mooi aan bij wat wij hierboven beschreven hebben vanuit de literatuur.

Onze visie op ons product is dat deze cyclus een toegevoegde waarde zal hebben. Wij denken dat het echt kan leiden tot verbetering van het methodisch handelen vanuit de gezinshuisouder op de ouder. Ook geloven wij in de kracht van het inzetten van ouders bij de voorbereiding van de verjaardag. Door het methodisch handelen en door de betrokkenheid van ouders kan het vieren van een verjaardag ook verbeterd en aangenamer worden voor de verschillende partijen. Dit allemaal dankzij het methodisch handelen vanuit de voorbereiding van de cyclus. Ongetwijfeld zal het de meeste kinderen goed doen wanneer het ziet dat ouders en gezinshuisouders samenwerken om de verjaardag van zichzelf tot een succes te maken.

Innovatief

Het product is innovatief, omdat wij in het literatuuronderzoek en bij de gesproken gezinshuisouders en organisatie dit product niet tegen gekomen zijn. Het is vernieuwend, omdat de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders en het methodisch handelen van gezinshuisouders een geringe tot geen plek heeft in de ondersteuning van organisaties. Het product zal er voor zorgen dat dit wel een plaats krijgt. Onze opdrachtgever was enthousiast bij het horen van ons product. Het product wordt door onze opdrachtgever ook als innovatief gezien.

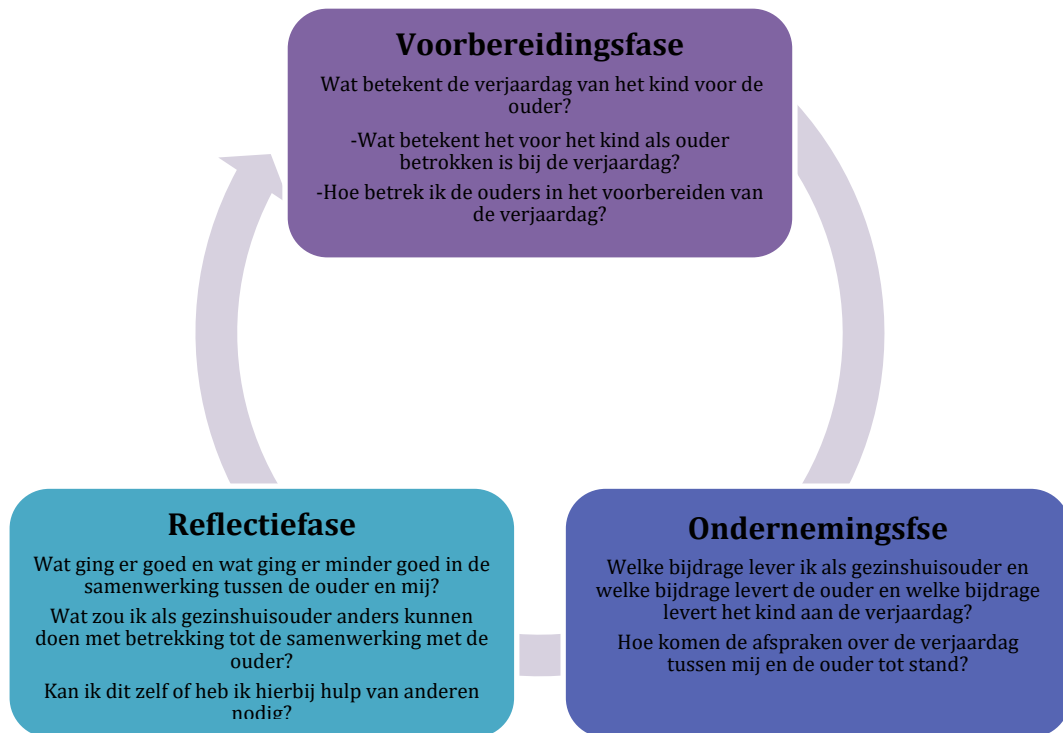
Het kind

Hoewel het kind in ons onderzoek geen centrale rol lijkt te hebben, is dit gehele onderzoek naar de samenwerking tussen gezinshuisouders en ouders ten behoeve van het kind uitgevoerd. Om deze reden is het meer dan logisch dat het kind ook een rol speelt bij de cyclus. Het kind moet meegenomen worden in iedere fase. Vervolgstappen kunnen pas genomen worden wanneer het kind toestemming heeft gegeven op het feit dat ouders betrokken worden.

Implementatieplan

Wij willen natuurlijk dat ons product gebruikt wordt door gezinshuisouders en dat organisaties het inzetten in het contact tussen gezinshuisouders en ouders. Dit willen wij waarborgen door ons product te geven aan het lectoraat, maar het ook te sturen aan de gezinshuisouders en de organisatie die wij gesproken hebben. Het lectoraat zal ons product ook opnemen in de training die zij willen ontwikkelen. Meerdere gezinshuisouders en organisaties zullen op het moment dat de training volledig af is toegang krijgen tot ons product. Wij denken dat ons product er makkelijk bij gepakt kan worden. Het is niet ingewikkeld en hoeft niet veel tijd te vergen.

10.3 Cyclus voor een methodische verjaardag

10.4 Bronnenlijst

- Aartsen, Y. (2016). *Samenwerking tussen ouders en pleegouders: Dat gaat wel heel ver*. Arnhem: Lindenhout.
- Bartelink, C. (2008). Methodisch werken verbetert AMK-beslissing: beslissen over vermoedens van kindermishandeling. *Jeugd en Co Kennis*, 2(1), 40-51.
- Cardol, G. (2014). De transformatie. *Maatwerk*, 15(4), 25-27.
- Daamen, W. (2014). *Ouders, pleegouders en professionals: posities en samenwerking*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- De Swart, J., Roelofs, D., & Lieben, E. (2016). *Samen de schouders eronder*. *Jeugdbeleid*, 10(3), 133-138.
- Geenen, M.- J. (2017). *Reflecteren: Leren van je ervaringen als sociale professional*. Bussum: Coutinho.
- Haans, G., Robbroekx, L., & Hoogeduin, J. (2004) *Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie*. Amsterdam: SWP.
- Kappers, M. (2012). Reflecteren levert resultaten. *Bijzijn XL*, 5(7), 26-27.
- Pel-Littel, R., & Spieker, P. (2010). De kracht van methodisch werken. *Denkbeeld*, 22(3), 30-32.
- Eerdekens, E., & Plessers, L. (2014). Eerste hulp bij reflectie. *Denkbeeld*, 26(3), 25-25.
- Poirier, M. A., & Simard, M. (2006). *Parental involvement during the placement of a child in family foster care: Factors associated with the continuation of parental roles*. In Child and Youth Care Forum (Vol. 35, No. 3, pp. 277-288). Springer US.
- Van der Donk, C. & Van Lanen, B. (2017). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Coutinho.
- Van Wageningen, N. (2004). Methodisch werken. In *Spelend begeleiden van kinderen in het ziekenhuis* (pp. 30-58). Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

Bijlage 11: Verslag en powerpoint van presentatie

Bij de presentatie was onze opdrachtgever, iemand anders van het lectoraat, een paar gezinshuisouders, iemand van Lindenhout en nog enkele familieleden aanwezig. Wij hadden het idee dat de presentatie goed verliep en dat we goed de kern van ons onderzoek konden vertellen. Vanuit het publiek kregen we de vraag wat nu gezinshuizen zijn. Eén van de ouders vroeg zich af wat een gezinshuis was. Een definitie hadden wij niet gegeven en het was dan ook een goede tip ook voor ons onderzoek dat het duidelijk is wat een gezinshuis is. Dat mensen die geen kennis hebben over gezinshuizen het ook begrijpen. Verder kwam er nog een vraag van een gezinshuisouder of wij ook ouders hadden gesproken bij het ontwikkelen van ons product. Hierop hebben wij geantwoord dat wij dit omwille van de tijd en het feit dat wij geen contact gelegd hebben met ouders, niet hebben gedaan. Wel zien wij zeker de relevantie in om ouders te vragen hoe zij een verjaardag van het kind zien in het gezinshuis en wat hun rol daarbij is.

De informatie die in onze dia's aan bod kwam was:

- Onderzoeksdoel en hoofdvraag
- Uitkomsten vanuit de literatuur, organisaties en gezinshuisouders
- Aanbevelingen vanuit de literatuur en interviews
- Eindproduct

Hierbij de beoordeling van onze opdrachtgever:

Beoordeling door opdrachtgever Toets SW-8-INNOV-17 Presentatie Project Innoveren en ondernemen Jaar 4 17-18	Student 1: Suzan Rook Studentnr:130180	Student 2: Lisa Kosten Studentnr:150071
Titel Presentatie/Project: Methodisch handelen tussen gezinshuisouders en ouders	Datum presentatie/ beoordeling: 28-05-2018	
Naam opdrachtgever/instelling/organisatie: Lectoraat Jeugd en Gezin	Kans: 1	

Naam opdrachtgever/werkveldbegeleider: Martine Noordegraaf E-mailadres: mnoordegraaf@che.nl Telefoonnummer: Handtekening opdrachtgever/ werkveldbegeleider:		Beoordeling: Student 1: V Student 2: V = Voldoende (V), mits A. op alle aangegeven criteria minimaal 3 punten is gescoord. NB: de punten van deze beoordeling van de presentatie per student worden door de beoordelaars van het verslag overgenomen op het beoordelingsformulier van de Toets SW-8-INNOV-17 Verslag, mits is voldaan aan de voorwaarden voor beoordeling (zie volgende rij deze tabel)	
Voldaan aan voorwaarden voor overnemen van beoordeling door opdrachtgever: Naast deze beoordeling is de powerpoint, prezie, een link met een filmpje van de presentatie of een beschrijving/draaiboek van de presentatie door de studenten opgenomen als bijlage in hun eindverslag van het Project Innoveren en Ondernemen.		Akkoord/niet akkoord* *Indien niet akkoord wordt niet overgegaan tot het overnemen van deze beoordeling en zijn criteria 14, 15 en 16 op het beoordelingsformulier van het verslag Toets SW-8-INNOV-17 ongeacht bovengegeven beoordeling onvoldoende.	
Beoordelingscriteria	Onvoldoende	Voldoende	Goed
9.2.3. De sociaal werker presenteert resultaten uit eigen praktijkonderzoek aan professionals.			

<p>14. Resultaten en aanbevelingen van het onderzoek zijn in relatie tot het eindproduct aan professionals gepresenteerd.</p>	<p>Er is geen presentatie gegeven aan professionals. In de presentatie zijn de resultaten en aanbevelingen van het onderzoek niet of onvolledig aan de orde geweest en/of niet verbonden aan het eindproduct. 0</p>	<p>Er is een presentatie gegeven aan professionals, waarbij de belangrijkste resultaten en aanbevelingen van het onderzoek in relatie tot het eindproduct naar voren zijn gebracht. 3</p>	<p>Als voldoende. De resultaten van het eigen praktijkonderzoek zijn helder en kritisch verwoord en zijn passend ter onderbouwing van de presentatie van het ontwikkelde eindproduct. 5</p>
<p>Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 1:</p>	<p>Feedback/ toelichting: Jullie hebben veel resultaten gedeeld. Dat had nog wel met wat meer focus mogen aanbrengen zodat het methodische handelen er echt uit sprong.</p>		
<p>Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 2:</p>	<p>Feedback/ toelichting: Jullie hebben veel resultaten gedeeld. Dat had nog wel met wat meer focus mogen aanbrengen zodat het methodische handelen er echt uit sprong.</p>		

<p>15. De uitvoering van de presentatie is passend bij de inhoud van het onderzoek en het eindproduct en het beoogde publiek.</p>	<p>De uitvoering van de presentatie is niet passend bij het eindproduct en/of beoogde publiek.</p> <p>0</p>	<p>De uitvoering van de presentatie past door de vormgeving bij de inhoud van het onderzoek en het eindproduct en sluit aan bij het beoogde publiek.</p> <p>3</p>	<p>Als voldoende. De presentatie gaat gepaard met interactie met het publiek waarbij professionele afstemming of dialoog ten aanzien van het eindproduct wordt gezocht.</p> <p>5</p>
<p>Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 1:</p>	<p>Feedback/ toelichting: Jullie geven goede, maar ook wat algemene antwoorden.</p>		
<p>Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 2:</p>	<p>Feedback/ toelichting: Jullie geven goede, maar ook wat algemene antwoorden.</p>		
<p>6.2.3. De sociaal werker levert een actieve bijdrage aan de kwaliteit en ontwikkeling van de organisatie.</p>			

<p>16. In de presentatie van het eindproduct is geëxpliciteerd wat de toegevoegde waarde is van het project aan de kwaliteit en ontwikkeling van de organisatie.</p>	<p>Tijdens de presentatie aan professionals is geen verantwoording van de toegevoegde waarde van het project aan de kwaliteit en ontwikkeling van de opdrachtgevende organisatie gegeven. Of de gegeven verantwoording is niet realistisch, omdat deze onvoldoende aansluit op de organisatie. 0</p>	<p>Er is in de presentatie een realistische, kritische verantwoording gegeven van wat de toegevoegde waarde is van het project aan de kwaliteit en ontwikkeling van de organisatie. 3</p>	<p>Als voldoende. En er zijn passende aanbevelingen gepresenteerd voor vervolgonderzoek om de uitkomsten/ opbrengsten van het project verder te ontwikkelen en/of implementeren. 5</p>
<p>Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 1:</p>	<p>Feedback/ toelichting: De aanbevelingen waren erg algemeen en wat vrijblijvend. Je mag de organisatie echt wel aanspreken op hun verantwoordelijkheden.</p>		

<p>Aantal punten 0, 3 of 5 volgens rubric voor student 2:</p>	<p>Feedback/ toelichting: De aanbevelingen waren erg algemeen en wat vrijblijvend. Je mag de organisatie echt wel aanspreken op hun verantwoordelijkheden.</p>
<p>Aantal punten student 1: 9</p>	
<p>Aantal punten student 2: 9</p>	
<p>Eventueel algemene toelichting beoordeling/aanvullende opmerkingen:</p>	
<p>Suzan en Liza staan rustig en professioneel voor de groep. Suzan praat wel wat snel. Jullie delen veel kennis, maar ook veel algemene informatie. En gaan niet heel concreet in op de contactmomenten. Wel goed dat jullie even noemen dat je maar vier GHO hebt gesproken. En ook goed dat jullie even kritisch zijn op dat niet alle GHO samen met ouders verjaardagen voorbereiden.</p>	

